

Starteren

Nr. 3 – 46 årg.

Organ for idrettsklubben Start

November 1992

Tre eksempler på det meget gode utviklingsarbeidet som drives i Start: Pål Lydersen, Erik Mykland og Totto Dahlum. (Foto: Arild Jakobsen).

Talenter på løpende bånd

At Start er talentutviklingsfabrikken fremfor noen i norsk fotball, har årets sesong vært et ypperlig bevis på. I forbindelse med Norges kamp mot England på Wembley, var fire tidligere og nåværende Start-spillere med i A- og U-landslagstroppen (Pål Lydersen, Erik Mykland, Frank Strandli og Totto Dahlum). Det sier litt om det langsiktige arbeidet som drives i Start med å få fram nye og unge spillere. Og selv etter salgene av

Totto Dahlum og Pål Lydersen i fjor, gjentok Start i år bedriften fra i fjor med å bli nummer tre, et godt bevis på at nye unge og sultne spillere stod klare til å ta over.

I denne utgave av Starteren oppsummeres sesongen 1992, og det fokuseres nærmere på hvorfor det er grunnlag til å legge listen enda høyere neste sesong sammenlignet med den sesongen vi nettopp har lagt bak oss.

Toppklubbene i et økonomisk utføre

Sportslig sett vil årets sesong med tabell og resultater fort bli historie. Økonomisk sett vil 1992 bli stående som det året hvor de fleste norske toppklubbene møtte veggen – også IK Start. Situasjonen er totalt endret siden årsmøtet i fjor gikk inn for A/S-etablering.

De fleste toppklubber er havnet i et økonomisk utføre. Den samme tendensen går igjen i utlandet. Økonomiske kriser gjør livet surt for fotball-ledere hjemme og ute. Flere oppslag om økonomisk rot har gått igjen i mediene. Også ressurssterke Rosenborg har sitt å stri med, klubben er under politi-ettersforskning og neppe ferdig med "kjøret" ennå.

NFF er kommet på banen med krav om orden og disiplin i klubbøkonomien. Parolen er økonomisk disiplin. Spillernes og trenernes lønninger er i fokus. NFF vil ha et ord med i laget med klubbenes budsjettering og vil belønne de som skjønner god økonomisk kultur.

Samtidig slår Serieforeningen tilbake og mener at NFF må løsne mer på pengesekken til toppklubbene. NFF (og tippeselskapet) kan ikke sitte på pengebingen og bare se på at ryggraden i norsk toppfotball blir svekket. Gangbar "diagnose" er å hjelpe til med å rette opp klubbens skakkjorte økonomi. Det skal ikke frata klubbene egen-ansvar. I prinsippet må det være klubbene selv som tar ansvar for sine finansielle kabaler.

Også IK Start opplever et kraftig økonomisk tilbakeslag. Selv proffsalg er ikke nok til å unngå røde tall. General-opprydning, etterslep og flere feilslag i inntjening

etc slår ut i betydelig underskudd. Situasjonen forteller at det må en solid snuoperasjon til på driftssiden. Ned med utgiftene – opp med inntektene. Potensialet (les: mulighetene) i driften burde være der. Det er det store lyspunktet som gjør at Start har en rimelig bra sjanse til å komme på rett kjølig igjen økonomisk. Men det blir en tøff jobb.

Oppgjørets tid er kommet for klubber som har "levd over evne". Søkelyset er for alvor satt på lønninger og økonomisk kultur. Flere toppklubber er tvunget til å ta et krafttak i økonomisk styring. I IK Start er jobben å få økonomien i balanse på noe sikt.

Det har i høst vært full mobilisering i styre og stell med økonomi, omorganisering på markedssiden og budsjettarbeid. Budsjettet for 1993 blir oppskriften på en tøff kur og disiplin som må til for at trenden skal snu.

Det er lyspunkter å gripe fatt i sentralt og lokalt. NFF gir signaler i retning av økt satsing på toppklubbene. Den nye mediasituasjonen med økning i TV-fotball åpner for bedre økonomiske potensialer. IK Start burde ha et marked som gir økte muligheter på sponsorsiden. Klubben har gjort en sterk sportslig innsats i år, og framstår som sportslig veldrevet.

Markedsundersøkelser som er på gang vil forhåpentlig fortelle at klubben har muligheter til å ekspandere som samarbeidspartner for lokalsamfunnet. Mulighetene burde være der, klarer vi å få det til? Det gjelder å brette opp ermene. Tvi, tvi.

HSH

Etterlyser drakter

Hvor er draktene til oldboys 2. laget, spør oppmannen Thor Sæther.

– Vi savner flere av draktene, ettersom spillerne har ikke levert dem inn, forteller han.

I skrivende stund er det draktene med numrene 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 14 og 15 Sæther savner.

– Draktene lar seg ikke bruke i andre sammenhenger, ettersom vi i forbindelse med en kamp på Åråsen mot Lillestrøm, fikk Candy til å sponse oss med noen kroner, slik at det på brystet står Candy med store bokstaver, forteller Sæther.

Han savner også en god del bukser, hvor det står en Start-vimpel på det ene låret, samt en del strømper som også har blitt borte.

– Det er for uheldig at draktene forsvinner, klubbens økonomi tatt i betraktning. De som har "glemt" å levere draktene kan stikke innom, enten på jobben på Økonomisk Elektriske eller på en av treningene, sier Sæther.

O.I.E.

Utklippsboken 1992

Erik Geelmuyden kom en dag til meg og sa at han hadde samlet en del utklipp fra 1992-sesongen så langt. Skal vi gjøre noe med det?

Jeg hadde også min vane tro samlet en del utklipp. Vi ble enige om å se på om vi kunne lage noe ut av det. Vi fant et format som passet og begynte systematiseringen. Det varte ikke lenge før jeg gikk til Erik for å fortelle at vi kan ikke lage en bok, vi må lage to.

Det er speiselt fem aviser vi har samlet sammen stoff fra. Selvsagt er Fædrelandsvennen på topp når det gjelder mengde. Men, vi er noe mer overrasket i ettertid over de mange helsider og doble helsider vi har fått i VG og Dagbladet. Det er en fenomenal dekning som har gitt oss ettertenke med hensyn til vår mediaverdi.

Agderposten er en trofast sliter når det gjelder å dekke Start. Agderposten har noe av den troferdige profilen som Aftenposten har, aldri i skyene, men heller aldri på gulvet.

Når vi selv sitter og ser på de mange utklippene, så er det klart at Start har blitt en av de store "kjendisene" i Norge. Sport fenger, og blant sportsgrenene fenger fotballen mye over et halvår.

Vi ble selv overrasket da vi fikk se det hele på en gang.

Svenn

Starteren		IK Starts ledelse	
Redaktør:		Klubbformann: Erik Stallemo	20 740/40 820
Odd Ivar Eidsaa	67 355	Nestformann: Per Madland	43 620/12 922
Forr. fører:		Sekretær: Helge Svein Halvorsen	24 190/91 740
Erik Geelmuyden	96 091	Kasserer: Tore Heidenreich	29 100/92 617
Medarbeidere:		Sportslig leder: Borgar Haugland	90 245/90 923
Helge Svein Halvorsen	24 190	Juniorformann: Kjell Årikstad	94 420
Egil Torjussen	31 863	Håndballformann: Torfinn Voreland	96 659
Svenn Ødegaard	67 342	Hallkomitéformann: Lelf Paulsen	90 364
Arild Jacobsen	13 000	Seniorklubb-formann: Sverre Hornnes	10 045
Trykk: R. Stav Johanssen Trykkeri A/S			
Sats: Tekst, Grafikk & Design			
Administrasjonen:			
Kst. daglig leder:		Vaktmester: Kai Eriksen	92 747
Erik Geelmuyden	96 091/98 361	Hovedtrener: Brede Skistad	40 439
Sekretær: Elisabeth Tallaksen	96 091	Starthallen, Marviksveien 94	96 091

Geelmuyden fortsetter som daglig leder:

Økonomisk styring får topp prioritet

Erik Geelmuyden fortsetter som daglig leder.

Nytt opplegg på markedssiden

– Det å styre Start økonomisk og administrativt blir den store første-prioriterte utfordringen framover for Erik Geelmuyden som fortsetter i stillingen som konstituert daglig leder i klubben fram til 15 april neste år.

Geelmuyden er formelt ansatt i A/S Start som hittil har fungert som et "paperselskap" i påvente av markedsutvikling og eventuell aksjetegning. Det var enstemmighet i styret om å prolongere Geelmuyden i stillingen i påvente av utviklingen for aksjeselskapet. I alt fire søkere meldte sin interesse for stillingen som daglig leder i A/S Start.

Samtidig har styret gått inn for ikke å ansette ny markedssjef etter Terje Marcussen som sluttet i stillingen i høst. Det var for øvrig 10 søkere til stillingen som ny markedssjef.

Markedsfunksjonen vil fram til 15. april neste år – som blir dead line for den endelige administrative strukturen i klubben – bli løst på annen måte. Markedsjobben vil i denne viktige perioden bli utført delvis på konsulent-basis av folk med habil kompetanse som i tillegg gjerne vil gjøre en jobb for klubben også ut fra et følelsesmessig engasjement.

Svenn Ødegaard får en sentral rolle i det nye opplegget. Petter Corneliusen (tidligere kjent fra Travparken) har sagt seg villig til å medvirke. Nytt er det også at

Claus Eftevaag har takket ja til å gjøre en innsats på markedssiden.

lagkaptein Claus Eftevaag vil bli trukket inn i salgsarbeidet. Hele dette opplegget skal evalueres medio april neste år. Som styrets forlengede arm er Erik Stallemo, Helge Svein Halvorsen og Per Madland trukket inn som "sekundanter" i det markedsrettede arbeidet.

– Jeg tror dette kan bli en vellykket løsning. Vi har litt av en jobb å gjøre, og vi har habile krefter til å hjelpe oss med de mange oppgavene som nå står i kø, sier Geelmuyden. Styrets ambisøse målsetting er å hente inn nærmere 4 mill. kroner i

sponsormidler og andre inntekter til neste sesong. Intensjonen er å snu budsjett-trenden neste år. Det sier seg selv at det må bli mange harde tak framover.

– Vi bør øke sponsor-budsjettet med minst en million kroner i forhold til inneværende år. Nøkternt sett burde vi ha rimelig bra muligheter til å klare det målet selv om markedet kan være vanskelig. Ellers er det overmåte viktig å ha en økonomisk målrettet og kostnadsbevisst holdning til alt vi foretar oss, sier han.

Økonomiske "snuoperasjon" i

Norges største underholdningsmaskin, toppfotballen, er alvorlig skakkjørt! Sportslig suksess er ikke ensbetydende med trygg økonomi!

Norske spillere må ned i lønn for å bøte på rekordunderskudd i toppfotballen!

Kjente toner i en del presse-oppslag i høst. Et speilbilde på turbulent økonomi og kritikkverdige forhold i tippeligaen. Flere klubber må sanere økonomien for å få den økonomiske kabalen til å gå opp. Hva med Start? Må også vi gjennom en hestekur? Spørsmålet går til klubbformann Erik Stallemo.

– Også Start sliter med svak økonomi. Situasjonen er ikke enkel, men vi fortviler ikke. Vi må være forberedt på at det kan bli røde tall når regnskapet for de siste 14 månedene er klart.

Budsjettsprekk på 2,3 mill

– Det er bare å beklage at opprydding fra tidligere år, etterslep, og feilslått inntjening på årets drift har slått ut i en budsjettsprekk på 2,3 mill kr ifølge det estimatet som klubbens økonomi-folk kan legge fram ultimo oktober. Om vi skal bruke uttrykket "hestekur" vet jeg ikke riktig, men for å rette opp svikten i økonomien må det stilles strenge krav til økonomisk disiplin neste år, sier Start-formannen og fortsetter:

– På denne bakgrunn har styret lagt seg i selen for å gjøre 93-budsjettet til en snuoperasjon på driftssiden. Neste års driftsbudsjettet bør gi et overskudd og snu den negative trenden klubben nå har vært inne i over flere år. Det blir stilt krav til disiplin i alle ledd, sier "Stallis" og kommer inn på spørsmålet om spillernes lønninger:

– I Starts situasjon med sportslig god stigning har jeg ikke tro på at generelle lønnskutt i spillerstallen er riktig vei å gå. Men det forhindrer ikke at vi må være kostnadsbevisste også på spillersiden. Gode resultater på sikt vil være med på å gi økte økonomiske gevinster, sier klubbformannen og fortsetter:

Mer overføring til klubbene

– Jeg har tillit til at de beste norske klubbene vil få økte tilførsler fra fotballforbundet og tippeselskapet i årene som kommer. Den nye TV-situasjonen med økt fokuse-

Det har vært jobbet iherdig på markedssiden med markedsplan, målsetting og virkemidler for 1993, sier Erik Stallemo.

ring på toppklubbene vil gi viktige impulser til å øke potensialet på sponsormarkedet. Fotballforbundets regelverk og krav til klubbene om profflisens vil innebære at de klubbene som kan klare å skjytte sine ambisjoner godt nok, vil bli belønnet. Mer penger til toppklubbene fra forbundskassa er et høyst berettiget krav og burde vært etterkommet for lengst.

Stort budsjettunderskudd

– Hvordan er det mulig å få et så stort budsjettunderskudd etter at man på årsmøtet i fjor opererte med budsjettoverskudd?

– Det er mange uheldige omstendigheter som er årsak til denne kollapsen. Det budsjettet som ble lagt fram i fjor holdt ikke på noen måte mål. Hele budsjett-situasjonen måtte tas opp på nytt av det nye styret. Det var nødvendig å foreta en general-opprydding av alle økonomiske etterslep fra tidligere år. Alt skulle på bordet.

Det reviderte budsjettet som ble ferdig et par måneder etter ekstraordinær generalforsamling i februar viste et samlet underskudd på i overkant av 1,8 mill kroner. På tross av nøktern drift har dette underskuddet økt ytterligere de siste månedene av året som er tunge utgifts-måneder.

– Hva er hovedårsaken til "sprekken"?

– Jeg skal peke på noen av de viktigste årsakene. Ufullstendig periodisering ved regnskapsavslutning pr. 31.10 1991 har medført at betydelige kostnader f.eks. er belastet feil regnskapsår. Det vil si at kostnader for mer enn 600.000 kroner ikke var tatt med ved regnskapsavslutningen for 1991. Dessuten har vi som kjent en budsjettperiode som omfatter 14 måneder, dvs november og desember i "tillegg" som normalt utgjør 4-500.000 kroner i underskudd. Enkelte inntektsgivende tiltak har ikke slått til og gir inntektssvikt, sier Stallemo.

IK Start har også på seg krav om skyldig

tilbakeslag, 1993-sesongen

moms fra 1989 på ca. 470.000,- kr og uoppgjort arbeidsgiveravgift for årene 1989 og 1990. Det er uoppgjorte saker som det har stått strid om og som klubben har bragt inn for fylkesskattemyndighetene. IK Start mener å ha gode kort på hånden mot skattemyndighetene, men noen avgjørelse er ikke fattet. Skulle IK Starts protester ikke vinne framn er det anledning til å søke om ettergivelse.

Realisme i budsjettering

Formannen er redd klubbens likviditet kan bli anstrengt utover vinteren. Det foreligger en likviditetsplan som gjør at kabalen skal gå opp. Dessuten er det muligheter for positive overraskelser i slutten av året som kan pynte på resultatet.

Formannen dveler også ved at enkelte inntektsgivende budsjettposter ikke har slått til i løpet av året. Budsjetteringen har ikke vært god nok eller kanskje man kan si at flere prosjekter ikke har vært tilstrekkelig realistiske. Han mener at det må tas selvkritikk på at det ikke har lyktes å få tilfredsstillende uttelling. En del ting må gjøre annerledes og bedre neste år både i budsjettarbeid og oppfølging.

– Det er ikke så mye vi kan gjøre med de mulighetene som ikke er tatt vare på, men styret har tro på at neste års driftsbudsjett vil vise vei når det gjelder å snu trenden. Styret har lagt vekt på å få ned utgiftene – og det er lagt opp til en rimelig grad av realisme på en inntektside som viser økning. Dette indikerer driftsoverskudd neste år.

Klubben har et uutnyttet potensiale

– Vi må ikke fortvile over røde tall i år, men se framover. Hvis Start hadde brukt opp sitt potensiale, ville situasjonen vært dramatisk, men det er snarere slik at klubben ikke har utnyttet potensialet i driften og at dette er større enn noen gang. Vi har en jobb å gjøre i det å gripe mulighetene – og den jobben skal vi klare med hele klubben i ryggen, sier Stallemo.

– Situasjonen gir klar beskjed om at den økonomiske styringen må bli bedre. Midt i de økonomiske tilbakeslagene er det godt å vite at Start står sterkt sportslig og at elitelaget har grunn til å satse på å bli blant de aller beste i norsk toppen. Det har også vært ting å glede seg over på drifts-siden i

Offensiv 3-års satsing

– Hva er bakgrunnen for at IK Start satser på en 3-års plan og at det innbefatter 3-års avtaler med trenere og kjernen av spillere?

– En slik langsiktig satsing har styret sett på som en forutsetning for å få til en skikkelig struktur i den videre utvikling av klubben, sier klubbformann Erik Stallemo. -

– Bakgrunnen er en klar målsetting om at Start skal være blant de aller beste i norsk toppfotball. Det betinger at forholdene må legges til rette for at klubben får arbeidsro til å følge opp en målsetting på sikt. Vi har allerede i år sett hvor viktig det er at kontraktsforholdet med spillere og trenere er i orden på et tidlig tidspunkt før den store "høstjakten" på spillerne begynner. 3 års planen vil også senere føre til større satsing for u-lag og junior elite.

– Har Start råd til å være med på en slik satsing ?

– Økonomisk er det store tall ute og går. Satsingen er selvsagt avhengig av at det gis økonomisk handlefrihet til å følge opp ambisjonene. Det kan kanskje synes vågalt å satse så ambisiøst med et stort budsjettunderskudd over oss, men på sikt har vi tro på at en kontrollert og offensiv utvikling i Start

vil innfri målsettingen og gi økonomisk balanse. Strengt tatt har vi vel ikke noe valg dersom målsettingen skal være å henge med helt i toppen. Starts satsing samsvarer også godt med de vyer fotballforbundet har for prioritering av toppklubber. De beste vil ha muligheter til å oppnå økonomisk støtte, mens de "svake" vil sakke akterut.

Hva med A/S?

– Har A/S-ambisjonene vært en feiltagelse?

– A/S Start er etablert med en aksjekapital på 50.000 kroner og eies i sin helhet av IK Start. Det er for tidlig å si hvordan dette vil utvikle seg. Markedet har fullstendig endret kurs siden A/S planene tok form. Aksjemarkedet er inne i en negativ trend, men det betyr ikke nødvendigvis at vi må skrinlegge planene for alltid. Siktemålet var å få forhåndstegnet en aksjetegning på minst 2 millioner kroner, dvs halvdel av målet på 4 mill kr. Siktemålet er ikke forlatt, men det blir utfallet av eventuelle framtidige bestrebelse på å få til en slik aksjetegning som må være bestemmende for den videre utvikling, sier Stallemo.

HSH

år, ikke minst tilskuerinntektene som ble bedre enn budsjettet. Publikums-trenden er god, sier "Stallis" som har tro på økte sponsorinntekter neste år.

Start har forbedret sine muligheter i markedet

– På tross av tøff økonomi tør du altså være optimistisk med henblikk på 1993?

– Ja, jeg synes det er grunn til å se optimistisk på utviklingen for vår klubb sammenlignet med flere andre toppklubber. Vi har et stort potensiale å gå på. IK Start har gjort et overraskende godt sportslig resultat og har en fin og positiv image i markedet etter årets sesong. Våre samarbeidspartnere er stort sett meget tilfreds med det klubben har gjort.

– Vi er opptatt av å satse på det som har vært bra i samarbeidsavtalene og forbedre oss der hvor ting har vært mangelfullt, sier han.

– I høst har det vært jobbet iherdig på markedssiden med markedsplan, målsetting og virkemidler for 1993. Det er mange hyggelige ting å notere seg. Blant annet går Start i bresjen for en interessant markedsundersøkelse som i hovedtrekk går på hvilken økonomisk betydning en toppklubb som Start har for lokalsamfunnet og samarbeidspartnere. Dette er en pilot-undersøkelse som Agderforskning skal gjennomføre for oss og som NFF har gitt sin støtte til med henblikk på at materialet kan være gunstig for andre klubber også.

HSH

- Vi er Norges

Av Odd Ivar Eidsaa

- I skuffelsen over at vi tapte den siste kampen mot Lillestrøm og dermed ikke klarte å ta hjem sølv-medaljene, må vi ikke glemme at Start også i år ble Norges tredjebeste lag. Det er i følge spådommene før sesongstarten langt over forventningene.

- Jeg synes det er bra for Start å ha blitt nummer tre, antall klubber i Norge tatt i betraktning. Det bør mane til ettertanke når Moldes spillende trener Ulrich Møller er i skyene over at laget hans ble Norges sjettebeste, slår Brede Skistad fast.

- Når det er sagt, var både spillerne litt molefonkne over at det ble tredjeplass tilslutt på grunn av at ønsket om å bli enda bedre var tilstede. Det forteller litt om ambisjoner, driv og holdninger hos spillerne. Likevel må vi ikke miste perspektivet på hvor bra det er å ta bronsemedaljene for andre året på rad, legger Skistad til.

Jevn serie

Marginene er små på toppen, og det var lite som skilte fra en topplisering.

- Hadde vi tatt tre poeng i hjemmekampen mot Rosenborg, hadde vi ledet serien med to poeng foran den siste kampen, selv om vi tapte mot Mjøndalen borte i kampen etterpå. Så jevnt og nært altså, men likevel så langt unna. I fjor var avstanden fram til Viking større. Det at vi er færre poeng etter seriemesteren i år, er for meg et bevis på at vi har fortsatt fremgangen i år, mener Brede.

Og nettopp fremgang i år i forhold til i fjor var det få som trodde på før sesongstart. Enkelte mente Start burde være heldige dersom gulsvart unngikk å rykke ned. Andre mente en plass mellom de fire-seks beste var realistisk. Likevel går spillerne ut og gjør en prima sesong og viser at de fortsatt er i vekst.

Brede Skistad og spillerne selv var ikke så opptatt av serieplasseringen foran årets sesong. I stedet jobbet man seriøst og målbevisst med å gjøre hver enkelt spiller enda bedre på det vedkommende var god på, og jobbe seriøst på å forbedre svake elementer i vedkommende spillerepertoar. Slikt gir alltid resultater i det lange løp.

Utviklingen fortsetter

- Foran sesongen 1993 jobber vi ut i fra den samme plattformen: at hver enkelt spiller skal jobbe seriøst med å forbedre

- Vi har altså blitt nummer tre i årets serie, ingen dårlig prestasjon, synes jeg. Når det er sagt, er utgangspunktet vårt å fortsette fremgangen slik av vi forhåpentligvis kan vinne noe neste sesong, sier Brede Skistad.

seg totalt sett. Jeg mener det i aller høyeste grad er realistisk å forvente at spillerne er bedre individuelt og som lag betraktet i den siste kampen neste sesong kontra den første. De spillere som utgjør A-stallen i Start, har nemlig enda mer å gå på, sier Skistad.

- Noe av det som har imponert meg mest i år, er at spillerne har vært jevnt over veldig stabile, bortsett fra i et par kamper, oppgjøret mot Lillestrøm inkludert. Og det sier litt om hva som bor i spillerne når de til Rosenborg-kampen her i Kristiansand nekter å gi opp selvom Frode Olsen etterhvert ble overlistet både en, to, tre og fire ganger. Det hadde ikke vært unaturlig om laget hadde "raknet". Når så ikke skjedde,

er det all grunn til å bli veldig imponert over de 11 som spilte den kampen, sier Start-treneren.

Noe av det som utover den generelle fremgangen har gledet Brede Skistad mest i år, er den økte grad av samhandling i laget, at spillerne opplever situasjonene på samme måte og plasserer seg og tar de løp osv. som er nødvendig for spillet skal gli.

Skistad nevner som et eksempel kampen mot Hamarkameratene, hvor samtlige fire mål kom som et resultat av at spillerne opptrådte riktig i forhold til hverandre.

Og slikt varmer en treners hjerte.

- Jeg blir veldig tilfreds og inderlig fornøyd når jeg scorer som et resultat av

tredjebeste lag!

at spillerne er bevisste på det de gjør og at målene kommer som en konsekvens av at samhandlingen fungerer skikkelig. Selv-sagter jeg glad for alle mål Start lager. Men det betyr alltid noe spesielt når vi scorer som et resultat av det vi har trent på lenge og som vi legger opp til.

Interessante nykommere

Foran sesongen 1993 er det klart at stort sett samtlige fra årets A-stall fortsetter, minus Frank Strandli da.

I tillegg har Start allerede tre nykommere klare. Og Brede gir følgende beskrivelser av de tre.

– Fra Eik, Tønsberg kommer den offensive U-landslagsspilleren Per Egil Swift, en venstrebeint spiller. Det er også noe av årsaken til at jeg ville ha ham, for å få balanse i laget. Vi mister jo nå Frank Strandli som er den eneste som er “naturlig venstrebeint”. Per Egil slår gode innlegg og har en fin holdning til det å trene og bli bedre. Han er ung og lærevillig og realtivt hurtig.

– Fra Drøbak/Frogn kommer Kjell Anders Kristiansen. Han har stridd med skader lenge. Og vi har en klausul i kontrakten som sier at dersom han ikke er fullt ut restituert, så blir det heller ikke noe av at overgangen blir permanent. En allsidig spiss, som har spilt få kamper på grunn av skader denne sesongen. Men når han først har vært med, har han vært en av de mest markante hos Drøbak/Frogn.

– Thomas Fransson har vært den store spilleren hos Djerv 1919 i år. En god tilrettelegger som er like god med begge ben. Driblesterk og hurtig, med en veldig følsom fot.

Fransson, Swift og Kristiansen er allerede klare. Og flere kan følge. Skistad kan

Brede kan glede seg over at tre nykommere allerede er klare.

fortelle at pågangen fra unge spillere landet over som ønsker å spille for Start, er meget stor.

– Dette er årsaken til at vi har arrangert en spill-selv-uke, hvor spillere lokalt og

utenbys fra som selv har tatt kontakt med oss, får sjansen til å prøve seg. Hva som kommer ut av dette, gjenstår å se, sier Brede Skistad.

Klar for Start

Tommy Svindal Larsen skal i 1993-sesongen pånytt glede publikum på Kristiansand Stadion.

Starts ledelse har pånytt gjort et varp på spillermarkedet. Det skjedde da man for noen få dager siden sikret seg underskriften til Tommy Svindal Larsen.

Dermed har Start nå fire nye spillere klare med henblikk på neste sesong, og felles for dem alle er at de er offensive spillere.

Det betyr at Start A-stall i 1993 er vesentlig forsterket hva angår slagsstyrken fremover på banen. Denne sesongen har førstelagstroppen telt en 14-15 faste mann, selv om noen flere også har fått prøvd seg. Brede Skistad har nå flere spillere å velge fra når det gjelder angripere og offensive midtbanespillere, enn det som har vært tilfellet i sesongen vi nettopp har bak oss, noe som vi mener betyr at Start synes å ha en sterkere stall totalt sett, selv etter salget av Strandli til Leeds.

I bakhånd venter også Ivar Sigurdson. Og vi får håpe han klarer å holde seg skadefri. Da kan det bli behørig nettsus også i 93.

Disse er skrivende stund klare i tillegg til Tommy Svindal Larsen: Fra Djerv 1919 kommer Thomas Fransson. Fra Eik, Tønsberg har Start sikret seg U-landslagskollegaen til Tommy, Per Egil Swift. Fjerde nykommer er Leif Anders Kristiansen fra Drøbak/Frogn.

I tillegg jobber Stallemo & Co. videre med å få Jostein Flo nedover til Kristiansand.

At Tommy besitter et sjeldent stort talent som fotballspiller er det ingen som betviler. Selv om han denne sesongen har spilt for Odd, har han ikke stagnert og har holdt et svært høyt nivå de gangene han har spilt med det norske flagget på brystet. Og Tommy spill har klubbene ute i Europa merket seg. Lovordene var blant annet mange da det norske U-21-landslaget møtte England dagen før “hovedkampen” på Wembley.

O.J.E.

Velfortjent honnør

Vi er heldige i Start, heldige over å ha så mange som på frivillig basis gjør en kjempejobb for klubben. Mens Viking i Stavanger må leie inn billettører og vakter, gjør tilsvarende stab her i Kristiansand jobben gratis. Forleden fikk denne gjengen en fortjent honnør for sin innsats, med en flott rekefest i Starthallen.

– Vi regner med at vi sparer cirka en million kroner per sesong på at dere gjør jobben, og det uten å få betalt for det. Mister vi dere, mister vi alt. Dere skal vite vi setter umåte pris på den jobben dere gjør, slo Sverre Hornnes fast i sin takketale.

Det er liten tvil om at denne trofaste gjengen er en av bærebjelkene i klubben. Ikke bare gjør dere en fin jobb i forbindelse med hver hjemmekamp. Dere er også med å skape miljø og drive klubben videre, sa Erik Stallemo i sin takketale.

Og det er en stabil gjeng som holder på. Bortimot en 40 stykker totalt, som alle er like viktige for at hver av hjemmekampene lar seg arrangere uten problemer.

Man kan lure på hva som driver dem. Ole Jochumsen selv er ikke i tvil:

– Vi gjør det fordi vi synes det er gøy å være med på å gjøre en innsats.

Vi i Starteren kan bare takke og håpe på at dere er villige til å fortsette.

Som sagt, som takk for hjelpen, fikk vaktstaben en skikkelig rekefest, med mye god mat og svært hyggelig sosialt samvær.

O.I.E.

Folket hygget seg. Tydelig at Kal likte rekene.

Praten gikk livlig rundt bordene.

Hva med 1993?

Takk for god innsats også i 1993!

Ved Starts hjemmekamper er vi avhengige av mange billettører og vakter og andre medhjelpere som drar arrangementet i land uten for store utgifter for Start. Noen har nok følelsen av at alder og mange år med dugnadsinnsats har nådd et metningspunkt.

Som vi hevdet i en samtale: dette må vi bare respektere og i alle fall gi takk og godord for de mange timer som er brukt. Men, – vi sa også: det blir vanskeligere hvis det blir for mange som trapper ned på en gang. Dette er ingen anmodning til de som har jobbet både for Sara og Lea om å jobbe for enda en "jomfru".

Når julebordene er over og det begynner å klø i føttene, så håper vi at vi klarer å stille "lag" også i 1993. Det er vel allikevel et godt råd til seniorklubben at vi allerede nå i november begynner å tenke, og organisere oss med sikte på 1993.

Har vi ikke en del mellom 40 og 50 år som kunne være interesserte?

Svenn

Mer informasjon og samarbeid

Et utbytterikt tillitsmannsmøte som vil bli en fast foreteelse, var konklusjonen hos de som møtte fram til dette informasjonsmøtet hvor alle avdelinger i "huset" fortalte nærmere om hva man holder på med.

Av Odd Ivar Eidsaa

Det er lenge siden Start's mange tillitsmenn kom sammen til et informasjonsmøte. I høst ble det arrangert et slikt møte i Starthallen. På bakgrunn av det som kom frem her, er det klart at det vil ikke gå år til neste gang et slikt møte holdes, ettersom det kom frem en rekke positive nyheter om klubben vi alle bryr oss om.

Alle representanter for ulike avdelinger i klubben understrekte det verdifulle i å ha et slikt møte, hvor man kunne informere hverandre og på den måten skape en større grad av enhet og samkjøring.

Erik Stallemo informerte utførlig om den økonomiske situasjonen i klubben, en redegjørelse mange satte stor pris på. I et intervju på annet sted i denne utgaven av Starteren, gir Stallemo en oversikt over hvordan "ståa" er i klubben for øyeblikket.

Borgar Haugland fortalte litt om fotballgruppens arbeid de siste ukene. Han konkluderte med at Start aldri tidligere har

vært så tidlig ute med henblikk på planleggingen av neste sesong. Stort sett samtlige spillere har inngått nye kontrakter, noen for de kommende tre årene, mens andre har satt navnetrekket sitt på nye to- og ettårskontrakter.

Bedre kamptilbud

Brede Skistad tok i sitt innlegg utgangspunkt i det sportslige tilbudet til gutte- og juniorlagene i Start.

– Problemet for dem er at de er for gode. Dette er særlig problematisk for junior-elite-laget vårt. Når de vinner med en 6-10 mål per kamp, uten å anstrenge seg noe særlig, sier det seg selv at vi må gjøre noe for å gi dem et bedre sportslig tilbud, fortalte Skistad.

Med dette som utgangspunkt har Start vurdert nye sportslige alternativer. Et alternativ har vært muligheten av å bli med i den internkretsserien som går på Østlandet.

Men Skistad understrekte at dette er like aktuelt fordi belastningen blir for stor for unge gutter som også skal kombinere det sportslige med en utdannelse.

– Vi har derfor henvendt oss til Agder Fotballkrets med forespørsel om junior-elite-laget kan delta i den lokale 4. divisjonen neste sesong. Vi henvendte oss til trenekomiteen i Norges Fotballforbund (NFF), som gav sin tilslutning. Lovkomiteen og Agder Fotballkrets arbeider nå med vår henvendelse og vi håper på en så snarlig avgjørelse som overhodet mulig, fortalte Skistad.

Noen av innvendingene mot at Start skal bli med i 4. divisjonen, er de lokale klubbers frykt for at dette skal bety at deres egne talenter forlater sine klubber til fordel for Start. Dette avviser Start's ledelse og fremholder at utgangspunktet er å gi klubbens egne spillere et bedre tilbud, ikke å fiske talenter hos andre.

Juniorene viktig

– Vi ønsker å gi juniorspillerne våre et bedre tilbud, fordi vi helt klart ser verdien av å satse på dem. Noen av juniorspillerne vil være med på U-laget i 2. divisjon. Men for å modne dem med henblikk på fremtiden ønsker vi at de kan få spille kamper i den lokale 4. divisjonen. Får vi tillatelse til

beid er veien å gå for Start

dette, vil junior rekruttlaget vårt overta plassen i juniorelite-serien. Dette vil også være positivt med tanke på våre egne gutte-spillere som da kan få spille juniorelite-kamper, når behovet tilsier det, fortalte Skistad.

Lederutvikling

Erik Geelmuyden redegjorde i sitt innlegg for det arbeidet som er igangsatt med henblikk på lederutviklingen i klubben.

– En komité er nedsatt for å jobbe med dette. Hensikten er å gi trenere og andre sportslige involverte på alle nivåer økt grad av oppbakking i form av et utviklingsprogram. Dette går både på kurser av trenerne og et opplegg for talentutviklingen for de nestbeste tenåringene i region vest. Utviklingsprogrammet er også et tilbud fra Start til de lokale klubbene for å hjelpe dem videre. I sesongen som nå er avsluttet har kretsen bedt oss om å gjennomføre et slikt samarbeid med Lyngdal og Randesund. Det har vi gjort, ved å stille ressurser til rådighet, blant annet har Brede holdt en del kurser for dem.

– Til kampen mot Rosenborg ble en del trenere og spillere lokalt invitert med til en treningsøkt. Etter tilbakerapportene å dømme, er dette et tiltak som skal videreføres i årene som kommer, fortalte Geelmuyden.

Geelmuyden fortalte også om det nett av talentspeidere som Start har opprettet landet over. Start har knyttet til seg bortimot 60 personer fra Lindesnes i sør til Finmark i nord.

Både Geelmuyden og Skistad understreket at Start ikke må være for slepphendte med hvilke spillere man velger å satse på som et resultat av dette arbeidet.

– Skal vi hente inn en ny ungdom, bør han være bedre enn de juniorspillerne vi allerede har. Vi må jo ikke skape mistriksom hos egne spillere ved å være for "snille", slo Skistad fast.

Geelmuyden kunne også fortelle at man er i ferd med å etablere en fadderordning i klubben, hvor samtlige av spillerne i A-stallen har hvert sitt lag i aldersbestemte klasser.

– Vi skal også satse mer på at spillerne på aldersbestemte lag tar ferdighetsmerket og legger opp til at alle lag tar disse som en del av treningen kommende sesong, sa han.

Hallkomitéen

Odd Pedersen i Hallkomitéen kunne fortelle at man i år har investert i nye markiser,

lakkert gulvet i hallen, i tillegg til at juniorrommet har blitt malt.

– Vi har leid ut til tre større arrangementer og har flere avtaler spikret med henblikk på fremtiden, sa Odd, som også redegjorde for arbeidet med å få en nyttkjøkken i hallen.

Kafeteriaen legges ned?

Damekomiteen gjør en innsats få er klar over betydningen av. Det er denne gjengen som står bak kafétilbudet i hallen etter kampene.

Dessverre har antall besøkende gått merkbart ned, muligens som en konsekvens av at spillerne ikke lenger skifter i hallen, men i de nye garderobene på Stadion.

Oppfordringen til Brede og spillerne er at de tar seg en tur i hallen etter kampene for på den måten å få opp "trafikken".

Seniorrådet

Erik Svendsen redegjorde for det arbeidet som seniorrådet utfører. Mange er ikke klar over hva slags komité dette er. De har ikke noe budsjett.

– Vi tar for oss alle saker som er av betydning for klubben. Vi ser gjerne at dagens ledelse bruker oss mer. Vi er en ressurs som klubben kan gjøre seg større nytte av. Dessverre var jeg ikke selv flink nok til å bruke seniorrådet i min tid som formann, fortalte Svendsen.

Vet du at

- Erik Mykland ble kalt Kong Erik av Ullevål i pressen etter 2-1 seieren over Nederland i VM-kvalifiseringskampen. Erik ble karakterisert som banens beste i 2. omgang og fikk toppkarakter på flere spillerbørser.
- Seieren over Nederland blir stående som tidenes største norske landskamp-bragd og at altså to startere var på dette historiske laget. Frank Strandli kom inn for Gunnar Halle tidlig i 2. omgang og var involvert i forarbeidet til 2-1 målet.
- 1992 har vært et "urolog media-år" for norsk toppfotball med mange skanadale-oppslag om økonomisk og administrativ turbulens etc. IK Start har kommet fra pressens kritiske fokusering av administrative forhold på en verdig måte.

ISPOSER - ISSPRAY - TAPE

AKSJESKAPET
MASFJORDEN
NÆRINGSSKAP

5190 Risnes - Tlf. (05) 36 72 75
Fax (05) 36 73 70

- * TØRKEPRODUKTER
- * RENHOLD
- * LYSPRODUKTER
- * BORDDEKNING
- * ENGANGS
- * EMBALLASJE
- * PRISMERKING
- * PLAKATER

VI KAN TILBY VÅRE TJENESTER INNEN

Einar

Balkong-rekverk
Renovering av blokker og boliger
Isolering og platekledning
Maskinverksted
Stålkonstruksjoner/platearbeider
Sveisearbeid, stål, aluminium
Mekanisk montasje m.m.

EINAR ØGREYAS

Postboks 1073 - Linnegraven - Telefon 042/50 555
4640 Søgne

Kontorrekvisita

Alt finner du i henteavdelingen på Vige

Gustav Pedersen

PAPIR- OG EMBALLASJEGROSSISTEN

Vigevn. 40 • Box 480 • 4601 Kristiansand
Telefon 042-92 514 • Ordrekontor 042-97 290
Telefax 042-95 354

Kaktus

BLOMSTERHANDEL

Telefon 22443 — 29780
Dronningens gt. 27

+ BANK

KRISTIANSAND

KNUT MYHRE
ADVOKAT - M.N.A.

Vestre Strandgate 42
Telefon *27 011

MALERMESTER

PER LANGELAND

Ægirsv. 1F - Tlf. 97755

Stor nok til å hjelpe deg.
Liten nok til å høre på deg.

Kinnarps

KONTORMØBLER AS

Dronningensgata 24 A. 4610 Kristiansand S
Telefon 042-70820. Fax 042-70825

**Byens
Idrettshotell**

HOTEL
Christian Quart

Markensgate 39 — Telefon 042-22210

Stedet for herre og jr. sko!

**BØES
SKOTØY**
A-S

Kirkegaten — tlf. 22 862

KAFETERIA

Marvikveien 2 - Tlf. 93 253

Thorbjörn Svendsen
Vågsbygd %

AUT. INSTALLASJONSFIRMA - ELEKTRISK FORRETNING

Tlf. 11 455 — Vågsbygd

SAVOY
FUN PUB

Kristian IV's gt. 1 - Tlf. (042) 27 500

La fisk bli din hjertesak!

«Kos» kolesterolen vekk.
Spis fet fisk med god samvittighet, både til middag
og til kveldskosen.
Middagstips: Laks, ørret, kveite, sild m.m.
Kveldskos: Røkt og gravet laks, makrell, reker, silde-
produkter m.m.

Reinhardt'sen & Co. a/s
Fiskebrygga - Kristiansand - Tlf. 042/25 884

gå tål
SØNNIK AS

GARDINER - UTSTYR
GULVTEPPER

Erling
Ingebretsen

Lillemarkens
Telefon 21 799 - 24 121

Samvirkebakeriet
Marvikveien 40 - Telefon 96660-96661

KJEVIK
BYGGSENTER

Topdalsveien 112 - 4752 Hamresanden
Telefon (042) 63 600 - Telefax (042) 63 608

Årikstad
TRANSPORT

Tlf.: (042) 29536 - Kai 8 - 4600 Kristiansand

WILHELMSENS
KOPIMASKINER AS
 TLF. 042-21 114 - KRONPRINSENSGT.5 4610 KRISTIANSAND

SIEMENS

– en solid partner når du trenger en elektriker
 TLF.: 042/96 060 - INDUSTRIGT. 10A

Alt i sportsutstyr

Age Johanson Sport
 Eftf.

H. WERGELANDSGT. 11A - TLF. 23 210

FINN OG ALBERT

EGELAND AS
 AUT. RØRLEGGERE

Nye Teglværksvel 23 4632 Kristiansand S. Tlf 042 97 979

- Vi omsetter alle typer eiendommer, borettslagsboliger og selveierboliger
- Forestår utbygging av tomteområder
- Konsulent-uttalelser
- Taksering

TOLLBODGATENG. TLF.(042) 25 632

Vi hjelper Dem — velkommen!

Einar Torjesen
JERNVAREHANDEL AS

Kjøkkenavdeling: Lillemarkens
 Tlf. (042) 23 455

Skippergaten 4, 4600 Kristiansand S.
 Tlf. (042) 26 575

Fiskåvn. 3, 4620 Vågsbygd
 Tlf. (042) 12 188

KÖBB I KONGENS

BOLIGMARKED • EIENDOMSMEGLING A/S

Kongensgate 14, 4610 Kristiansand S. Telefon 042/22222

Mjåland

Kristiansand: Markensgt. 34 - Mandal: Store Elvegt. 14

MEMBER I MOTEKJEDEN KVALITEX

Faste lave priser på maling og interiørprodukter

a. etevaag a.s

Kirkeveien 4 v/Lund kirke - Tlf. (042) 97 788
 ÅPENT 9-17 • TORS DAG 9-18 • LØRDAG 9-14

H-KJEDEN

Vi har de gode tilbudene
 og hos oss handler
 også Donnere og Vigørere

ØKONOM ELEKTRISK A/S
 Kirkegt. 18 — Tlf. 23.436

EN H-FORHANDLER

OSKAR PEDERSEN AS
 SKIPSHANDEL • OFFSHORE • INDUSTRI ENGROS

Telefon: (042) 29 705 — Kristiansand

Optimisme hos håndballfolket

– Det gror godt i håndballavdelingen og det er med stor optimisme vi har tatt fatt på en ny sesong, sier Torfinn Voreland.

Av Odd Ivar Eidsaa

Det drives godt i håndballavdelingen. Og det er optimisme som preger håndballgjengen i forbindelse med sesongen 1992/93 som er en halvannen måned gammel.

– Omlag en 125-130 spillere fordelt på ni lag har tatt fatt på den nye sesongen. Og det sier seg selv at vi har en del forventninger i år, på bakgrunn av den gode sesongen i fjor, sier Torfinn Voreland.

Start er i år representert med et minijentelag, to jenter 10-lag, ett jenter 14, 16 og 18, pluss to damelag.

Håndballen i Start har lange tradisjoner. Håndball kom på programmet i 1946 og den beste sesongen på seniornivå, kom i 1972 da damene var representert i 2. divisjon.

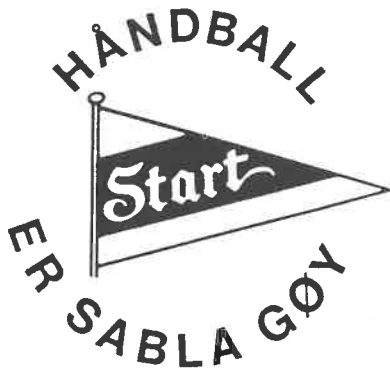
– Vi har jobbet godt de siste seks-åtte årene. Resultatene har kommet jevnt og trutt, med blant annet kretsmesterskap hvert eneste år siden 1986. Vi har bygd en stamme over flere år som vi i dag høster fruktene av på damelaget. Mange forventer opprykk til 3. divisjon i år. De kan klare det, men jeg blir ikke skuffet om vi må vente en sesong til, ettersom vi har en noe liten spillerstall, sier Voreland.

J-18-laget skal også denne sesongen delta i det ordinære seriespillet, nærmere bestemt i 6. divisjon, ettersom det ikke er egen serie her på Sørlandet for denne aldersgruppen. I fjor vant laget 7. divisjonen suverent.

J-16-laget er med i Sørlandsserien, mens j-14-laget deltar i en egen eliteserie i Vest-Agder, hvor en må spille kvalifisering for å bli med. Dette er en nyvinning for å gi jentene et godt sportslig utbytte.

Voreland sier han gleder seg over den gode rekrutteringen.

En ting er seriespillet. Men Start skal også denne sesongen være med i en rekke

turneringer.

I midten av november er det klart for Troll-cupen i regi av Gimletroll, hvor Start skal delta med j-12 og j-14. Turneringen til Gimletroll var en meget stor turnering for aldersbestemte klasser før om årene. Nå har man kun valgt å konsentrere seg om j-12 og j-14, uten at det sporstlige utbyttet har blitt noe dårligere av den grunn, snarere tvert imot.

Voreland kan fortelle at man også planlegger å være med på en større turnering i Danmark i romjulen for enten j-14 eller j-16-laget.

– Skal vi klare det, er vi avhengig av å få med voksne som reiseledere i tillegg til trenerne. Vi har fått kritikk tidligere for ikke å ha hatt med foreldre som reiseledere, så min henstilling er at foreldrene blir med. Jentene selv er meget interesserte i å delta.

I februar er det klart for uoffisielt NM i den såkalte Petter Wessel-cupen. Her må Start kvalifisere seg for å bli. Det er tabellposisjonen på et gitt tidspunkt som er bestemmende for hvem som blir med og hvem som ikke gjør det.

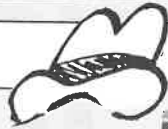
J-12-laget spiller sitt "NM" i februar, mens j-14 og j-16 skal spille sine kamper i henholdsvis mars og i april.

– Start har alltid gjort det godt i PW-cupen, og er nok den viktigste turneringen vi deltar i denne sesongen sportslig sett, sier Voreland.

– I pinsen er det klart for Fredrikstadcup. Vi ønsker å delta i år også og oppfordrer hermed foreldre til å legge pinsen til plankebyen, hvor Norges største håndballturnering utendørs skal gå av stabelen, sier han.

– Jeg vil takke alle foreldre for kjempegod innsats i forbindelse med kiosksalget på Stadion, spesielt til damelaget og deres aktive foreldre. Den innsatsen som gjøres her, danner grunnlaget for håndballavdelingens økonomi. Vi har et budsjett på 250.000 kroner, og kiosksalget på Stadion gir oss 150.000 kroner i inntekter, mens vi tar inn omlag 50.000 kroner i diverse kontingenter, sier Voreland.

Hatten av for

Kai

Vi er tre stykker som drikker vår kaffe-kopp i Starthallen hver morgen. Vi har det koselig over forskjellige emner. Undertegnede blir fast mobet med V.I.P.-rommet hvor Kai eller Odd aldri har vært invitert. Når jeg snakker om ventelisten for 1994, så får jeg gjennomgå. Allikevel tror jeg at disse morgensamtalene alltid er Start-positive. Vi vil mer.

Tanken nå er ikke å løfte hatten for superfrokosttrioen. Det skjedde noe den 14. oktober som gav meg ettertanke. Kai kom med et brev og en hilsen fra juniorsiden for sitt arbeid på materialforvaltersiden i 1992. Det var et pent og velformet brev. De sa takk.

Selvsagt anmodet de Kai om å fortsette i sitt totalnyttige arbeid for Start.

Jeg tenker alltid best når jeg kjører bil. Derfor ble turen hjem til Søgne tankefull den 14. oktober. Etter å ha kommet på glid, ble jeg selv mer og mer oppmerksom på at vi ikke hadde sett skogen for bare trær. Vi hadde et hatte-løft å gjøre.

Kjære Kai,

Vi har nok ikke sagt det klart nok. Vi trodde at du visste uten at vi sa det at vi setter umåtelig stor pris på den innsats du har gjort for Start og den sentrale

Kai Eriksen.

betydningen du har for den daglige drift av klubben. Du har sett styreformenn komme å gå, du har sett fotballformenn komme å gå, du har også sett en rekke ledere komme og gå, og så er det så enkelt at de som ringer spør etter Kai. Kai kan så mye om Start. Dessuten har Kai en tone veldig mange av oss trives med.

Vi ønsker å løfte hatten i Starteren for deg, Kai. Du har gjort mye fint for Start. Du tar nå en pause fra jobben som materialforvalter, for kun å konsentrere deg om jobben som vaktmester i Starthallen. Og ditt hvileår fra dine mange plikter du har hatt i fotballsammenheng i Start, er deg vel undt.

Men, Kai, når vi fester setebeltet på deg på det blå feltet i 1993, så må du også sitte stille, klarer du det, Kai?

Svenn

66.000 på Starts hjemmekamper i '92

Start spilte inn nesten 4,2 millioner kroner på sine hjemmekamper i eliteserien i år, det vil si en økning på drøye en halv million kroner sammenlignet med fjoråret.

Start har hatt et godt tak på publikum og kom i år opp i cirka 66.000 skuelystne på hjemmebane. I gjennomsnitt er det cirka 6.000 per kamp. Dermed oppnådde Start nesten det samme tilskuertallet som sesongen i fjor som lød på nærmere 70.000.

Beste oppslutning kom i 2-2 kampen mot Lillestrøm med cirka 10.200 på tribunen. Rosenborg-kampen i cu-

pen kom opp i drøye 12.000.

Ellers samlet kampene mot Molde, Viking og Rosenborg (i serien) i overkant av 7.000 tilskuere til hver av kampene. Laveste publikumstall kom mot Ham.Kam (2.918) og Kongsvinger (3.810). Publikumskurven viser at interessen for vårkampene var klart bedre enn høstkampene.

Start vil etter alt å dømme opprettholde årets billettpriser neste år.

Det hører også med å takke bane-mannskapene for utmerket innsats på hjemmekampene i år.

H.S.H.

- Vi er gode nok til å gå helt til topps!

Frode Olsen kan se tilbake på en god sesong for Start. Utenfor banen har han etablert seg sosial med sin "fru" og kombinerer keeperjobben i Start med jobben som bilselger hos Smiths Auto, hvor Frode så langt har solgt en rekke Toyota'er.

Av Odd Ivar Eidsaa

- Selv om vi tok bronse tilslutt har vi i store deler av sesongen vært med på å kjempe om gullmedaljene. På bakgrunn av det vi har vist og standarden på andre lag tatt i betraktning, trenger vi ikke å bli hurtigere og sterkere eller bedre teknisk for å kunne ta et nytt steg eller to fremover. Dette danner det aller beste utgangspunkt foran sesongen 1993, ettersom samtlige spillere i stallen er i vekst og har mer inne og dermed muligheter for å ta igjen de som var bedre enn oss i år.

Selv om det ble bronsemedaljer tilslutt, finner ikke Frode Olsen noen grunn til å henge med hodet.

- Spillerne i Start er i vekst. Samtlige av mine lagkamerater har fortsatt å utvikle seg. Felles for dem er at de i tillegg også har mer å gå på, mener Frode.

- Ta en spiller som Morten Pettersen. Det er ingenting som tyder på at han er ferdig utviklet som spiller. Spillerne her i klubben har alle forutsetninger for å bli like bra som kollegene i England og Spania. Det gjelder da å utvikle presisjon, samhandling, tempo og spilleforståelsen ytterligere, slår Starts sisteskanse fast.

Frode selv trives som fisken i vannet i Kristiansand. Han har etablert seg, har fått "madammen" til byen og har falt meget godt inn i Start-miljøet. Han fikk parallellt

med det å spille for Start en jobb ved Smiths Auto, hvor han selger Toyota'er. Og i følge Frode selv har salget gått strykende.

Han kan også berolige dem som nå er usikre på om Frode blir i byen, etter at avisene for en liten stund siden kunne melde at Viking ønsker å knytte til seg "vår" sisteskanse.

- Jeg har ett år igjen av kontrakten med Start og har ingen planer overhodet om å forlate byen, sier Olsen, som er mer opptatt av hvordan Start kan ta igjen Rosenborg neste sesong.

- Avstanden fram til Rosenborg er ikke for stor for Start å ta igjen, sier Starts keeperkjempesom nylig fylte 25 år.

Når Frode skal forklare hvorfor Start tilslutt måtte ta til takke med bronsemedal-

jene, er han like klar.

– Vi gav bort seieren i kampene mot Kongsvinger, Viking og Mjøndalen. Gjør vi det vi skal og er fullt ut konsentrerte, vinnes slike kamper. Hadde så skjedd, hadde vi tatt gull. Når det er sagt, har jeg det bestemte inntrykk at spillerne har utviklet seg kraftig i riktig retning denne sesongen kontra 92-sesongen. Det ble tilslutt mindre avstand fram til seriemesteren i år enn i fjor for Start's vedkommende.

Frode mener videre at skal Start ta gull-medaljene neste sesong, må laget ikke avgi poeng to ganger mot samme lag.

Hva mener Olsen skal til for at Start kan ta gull?

Olsen viser først og fremst til det spille-systemet som Brede Skistad legger opp til, hvor utgangsformasjonen er 3-5-2, som forandres til 5-3-2 når Start må forsvare seg.

– Tore og Viggo forsvarer når de må og angriper når de kan. Når motstanderen har ballen, kan vi fylle på med folk bakover, noe som fører til at vi forsvarsmessig er vanskelige å overliste. Derfor er det bare et fåtall ganger at motstanderlagets angriperer har kommet mot meg alene. I Strømsgodset i fjor skjedde dette stadig vekk.

– I tillegg fungerer kommunikasjonen helt bak meget bra. Jørgen Hammersland har som bakerste mann i forsvaret blitt veldig flink til å prate, også det en forbedring i forhold til i fjor. Start har derfor et meget sikket og godt forsvar, noe som danner basis i ethvert godt lag, sier han.

Frode har selv spilt for Rosenborg, og forteller at Nils Arne Eggen i flere år nå har kjørt et strikt 4-3-3-system, etter modell fra øst-europeisk fotball, hvor hver enkelt spiller har helt klare roller på laget som sjeldent eller aldri varierer.

Han minnes en RBK-trening, hvor Trond Sollied løp fram for å overlappes på kanten.

– Da stopper Nils Arne Eggen treningen og fortalte at slik skulle det ikke gjøres.

– I praksis fungerer RBKs system slik at man spiller hurtig gjennom midtbanen, for at midtbanespillerne kan komme på løp i rommene med mange mann. Slik spiller Bodø/Glimt også, etter at Trond Sollied har introdusert det samme systemet der siden han overtok som spillende trener.

– I Start har Brede lagt opp til et 3-5-2-system, hvor spillerne har stor grad av frihet til å velge løsninger til lagets beste. I praksis betyr dette et bredere spillemessig register å benytte seg av sammenlignet med Rosenborg.

– I år har Rosenborg bevist tre ganger mot Start at de har vært et bedre fotballag. Jeg er ikke overbevist om at det samme vil

skje neste sesong, sier Frode.

Som selv kan se tilbake på en god sesong.

Han sier det er umulig å sammenligne årets sesong med fjorårets.

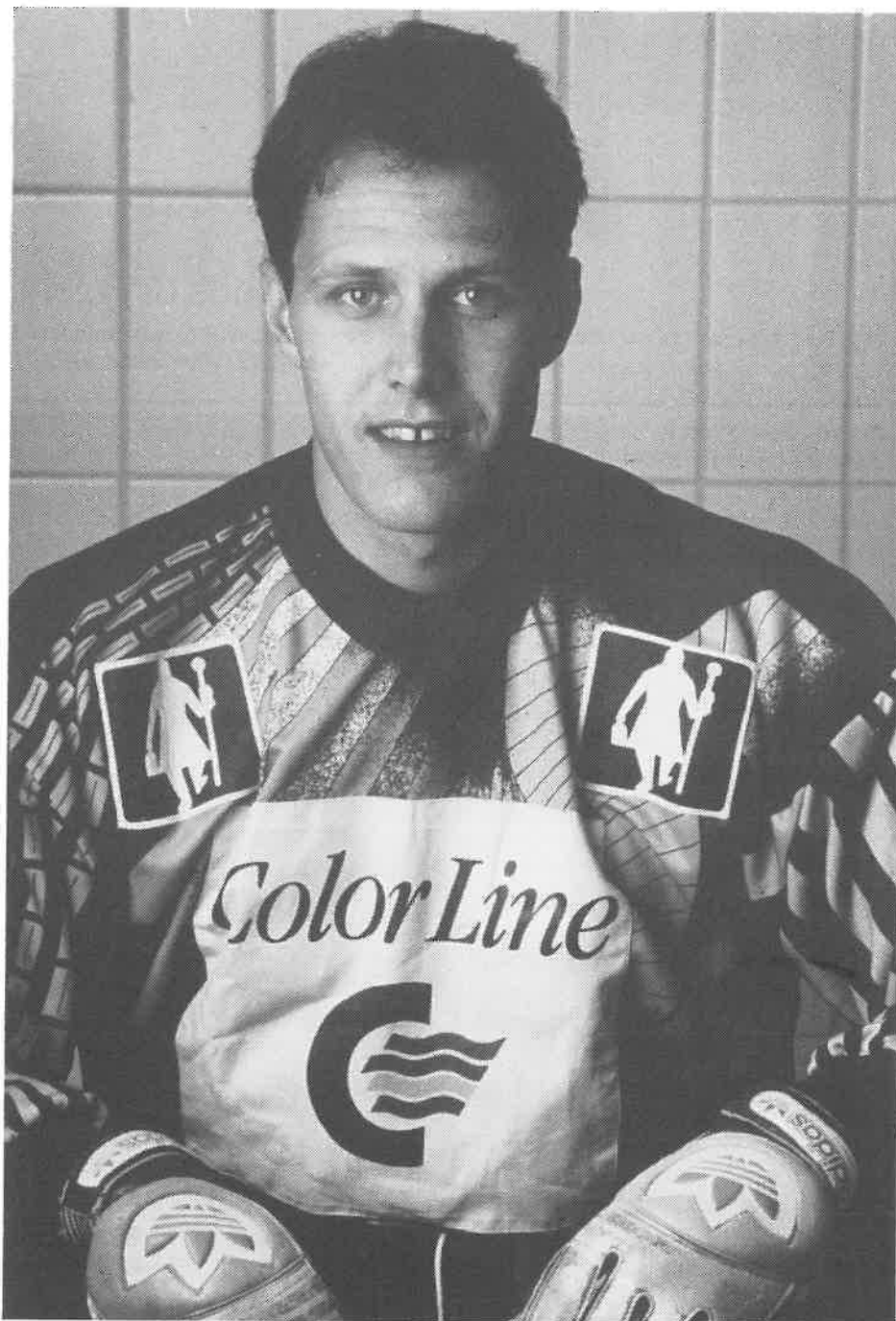
– Rett og slett fordi utgangspunktet har vært så forskjellig. Jeg har hatt mindre å gjøre som målvakt i Start under kampene, enn det jeg hadde i Strømsgodset. Jeg føler selv jeg har spilt bedre borte enn hjemme, sier Frode som legger til at den dårligste kampen i år kom mot Mjøndalen her i Kristiansand.

– Det var bare forferdelig. Godt at vi likevel vant.

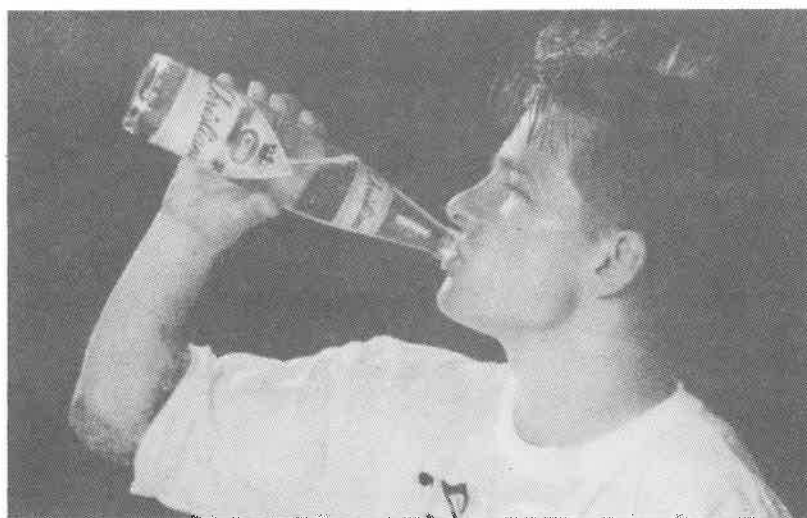
Frode mener selv han har et stykke igjen til han har nådd sitt potensiale som keeper.

– For å utvikle meg videre, er det kun systematisk arbeid som er veien å gå, hvor alle momenter ved det å være keeper blir trent på, igjen og igjen.

Når disse linjer leses, har Frode tatt fatt på militærtjenesten. For noen år siden ble han erklært tjenesteudyktig på grunn av en skulder som ofte gikk av ledd. Likevel ble han kalt inn til tjeneste i kongens klær da innkallingsoffiserer så Frode i aksjon for Strømsgodset i fjor. Etter to måneder på Kongsberg, skal Frode slutføre tjenesten i Kristiansand.

Frode selv kan se tilbake på en god sesong.

Christianssands Bryggeri AS

Postboks 221, 4601 Kristiansand S
Sentralbord tlf. (042) 22 965 • Telefax (042) 22 663

Color Line gir deg 4 Europaveier å velge mellom

Color Line

KRISTIANSAND - HIRTSHALS
KORTESTE VEI TIL DANMARK

COLOR LINE SEILER PÅ FØLGENDE RUTER: OSLO - KIEL, OSLO - HIRTSHALS,
KRISTIANSAND - HIRTSHALS, BERGEN/STAVANGER - NEWCASTLE

Travle tider for styre og stell

Styrer og utvalg har hatt harde økter i høst med møter tidlig og sent, hverdager som helligdager. Start er en stor klubb å administrere og før året er omme vil hovedstyrets protokoll sikkert komme opp i 4-500 saker.

Her er hovedstyret knipset på et sommermøte hos Erik Stallemo i Randesund. Fra venstre: Stallemo, Torfinn Voreland, Erik Geelmuyden, Borgar Haugland, Leif Paulsen, Per Madland, Kjell Årikstad, Trond Pedersen og Helge Svein Halvorsen.

Økonomisk analyse av IK Starts betydning

IK Starts initiativ om en økonomisk undersøkelse av en toppklubbs betydning for lokalsamfunn og sponsorer er omfattet med positiv interesse av Norges Fotballforbund. Det er i høy grad mangel på seriøse markedsundersøkelser av dette slaget, og IK Starts analyse kan få betydning for fotball-Norge. Det er Agderforskning som skal foreta undersøkelsen. Beskrivelsen av undersøkelses-opplegget er å kartlegge føl-

gende:

1. Hvilken betydning har IK Start for sponsorer?
2. Hvilken betydning har IK Start for Kristiansand?

Prosjektet skal kartlegge hvilke positive faktorer som sponsorer kan oppnå ved å samarbeide med IK Start. Herunder skal prosjektet dokumentere hvilken profil IK Start har hos viktige målgrupper.

Analysen tar videre sikte på å kartlegge de viktigste positive og negative virkningene som IK Start har for Kristiansand kommune. Enkelte virkninger er det meningen å tallfeste i kroner. Prosjektet har en kostnadsramme på 60.000 kroner som NFF har sagt seg villig til å betale. Undersøkelsen skal være ferdig i løpet av november.

HSH

Vet du at

- Lovkomitéen i IK Start har gått gjennom lovparagrafene med utgangspunkt i det som ble behandlet på klubbens ekstraordinære årsmøte i vinter.
- Norges Idrettsforbunds jurist skal gå gjennom forslagene til lovendringer for eventuelt å avgi nærmere uttalelse om dette.
- Aktivitetene på Color Lines ferger i regi av IK Start er blitt godt mottatt av fergeselskapet som er vår hovedsponsor. IK Start er imidlertid skuffet over at det ikke har latt seg gjøre å samle mer folk til aktivitetene, hvilket har medført en anelig inntektssvikt.
- Skrapeloddene til IK Start har hatt

en svak avsetning. Skrapeloddene er i høst blitt solgt gjennom Direct Telemarketing på provisjon, men det er langt fram for å få et akseptabelt utbytte. Disse tiltakene viser at det ikke lenger er enkelt å oppnå god salgsinnsats på dugnad innen klubben.

- 9 av 12 eliteserierklubber trues av store driftsunderskudd i år.
- Den totale gjelden blant elite og 1. divisjonsklubber pr. 1.1. 1992 var 100 mill kroner og vil øke i år!
- Spillerkostnadene i eliteserien er på 40 mill. kroner og at det er på spiller og trenersiden mange klubber setter seg som mål å "krympe" budsjettene for 1993.
- Dansk toppfotball er i samme begredelige økonomiske situasjon som norsk fotball. De 22 toppklubbene har en samlet gjeld på ca. 150 mill og bare et fåtall

har håp om få driften i balanse.

- IK Starts første-1 ler i "seriefinalen" mot Rosenborg ifølge VG (19 sept.) har kostet 660.000 kr og er en av landets rimeligste, mens f.eks. Rosenborgs lag i samme kamp var kjøpt inn for ca. 2,5 mill.
- Trenerduoen Brede Skistad og Erik Ruthford Pedersen blir sentrale aktører i den 3-års planen Start legger opp til.
- "Totto" Dahlum aldri kommer til å glemme 22. juli 1992, den dagen han sendte Start ut av cupen i siste seskund av 2. ekstra omgang.
- Flere klubber med RBK i spissen har fått merkelapp på "økonomisk rot".

Vellykket fotballskole

Frode er i gang med uttøyninger i sin gruppe. I sin langtidsplan tenker Brede seg at de keeperinteresserte skal integreres i utespillergruppene.

Av Svann Ødegaard

Årets fotballskole ble arrangert i perioden 27. juli til 31. juli. Starteren var der under avviklingen og fotograferte litt og fulgt dagsrytmen.

Vi har også fått noen private tilbakemeldinger som karakteriserer fotballskolen som meget vellykket, kanskje den mest vellykkede vi har hatt.

Det var kø for å komme med i år. Det var

ventelister. Det endte opp med at 137 deltakere fikk plass. Det ble noen fler enn dd 125 skolen var lagt opp til, men det gikk fint.

Vi bad om oppsummering med Brede Skistad som oppsummerte fotballskolen og som hadde ansvaret for planleggingen og alle tilpasninger som må skje gjennom en uke med fotballhungrige gutter. Det er mange detaljer som skal tilpasses hver dag.

Og, vi har faktorer som alltid spøker i bakhodet, og det er været. I år som i fjor ble det bare noen drypp, og dermed fikk ikke Brede bruk for sine reserveplaner.

Da vi som avtalt traff Brede i Start-hallen for mer informasjon, så gikk det ikke mange minutter før han på sin entusiastiske måte var midt inne i fotballskolen igjen. Brede er sosialt engasjert. Han ser nok også, når det gjelder unge gutters interesse for kampen om lærkulen, at leken med ballen oppmuntres mest mulig. Det strålte karisma etterhvert som han gjennomgikk stoffet med oss.

Det er ikke lett å fortelle i en fart hvor gjennomtenkt opplegget til Brede var dette året. Men vi skal forsøke å gi noen glimt.

Vi kom til stasjon "Frank" og fortalte at det var Starteren. Det kom en kort og konsis kommando: "Lagblide gutter, still opp!" Frank hadde disiplin i sin gjeng og Frank visste hva det var å stille opp for "pressen".

Det deltok som sagt 137 gutter i alderen åtte til 14 år på årets fotballskole. Disse ble gjennom uken organisert i 12 grupper for praktisk trening. Den ene gruppen var keepergruppe. Og gruppene ble komponert ut fra alder og størrelse.

Samtlige spillere i vår A-stall var med og gjorde sin jobb. Det var to spillere som gjennom uken bemannet sin "stasjon". Noen av spillerne doblet jobben og tok den sammen. Andre organiserte seg med "delt" arbeidstid og gikk på skift. Brede fortalte at det var et lite problem at vårt junior elitelag var i Danmark på turnering. De gav færre variasjonsmuligheter, med ved hjelp av de juniorspillerne som var hjemme, gikk alt uten problemer.

– Hvordan var stasjonene organisert med hensyn til spredning og variasjon i programmet, Skistad?

– Vi gjorde to ting i år som kanskje har gjort vår fotballskole bedre. Vi lot hver spiller eller spillerduo ha faste stasjoner, det vil si at alle deltakerne i løpet av uken for eksempel var innom og ble instruert av Erik Mykland. Det var en god løsning. Alle fikk alle autografene. Alle fikk noe å fortelle om til alle sine venner hjemme. Og våre spillere var meget flinke med å se perspektivene. Pussig nok har de jo selv vært gutter, sier Brede.

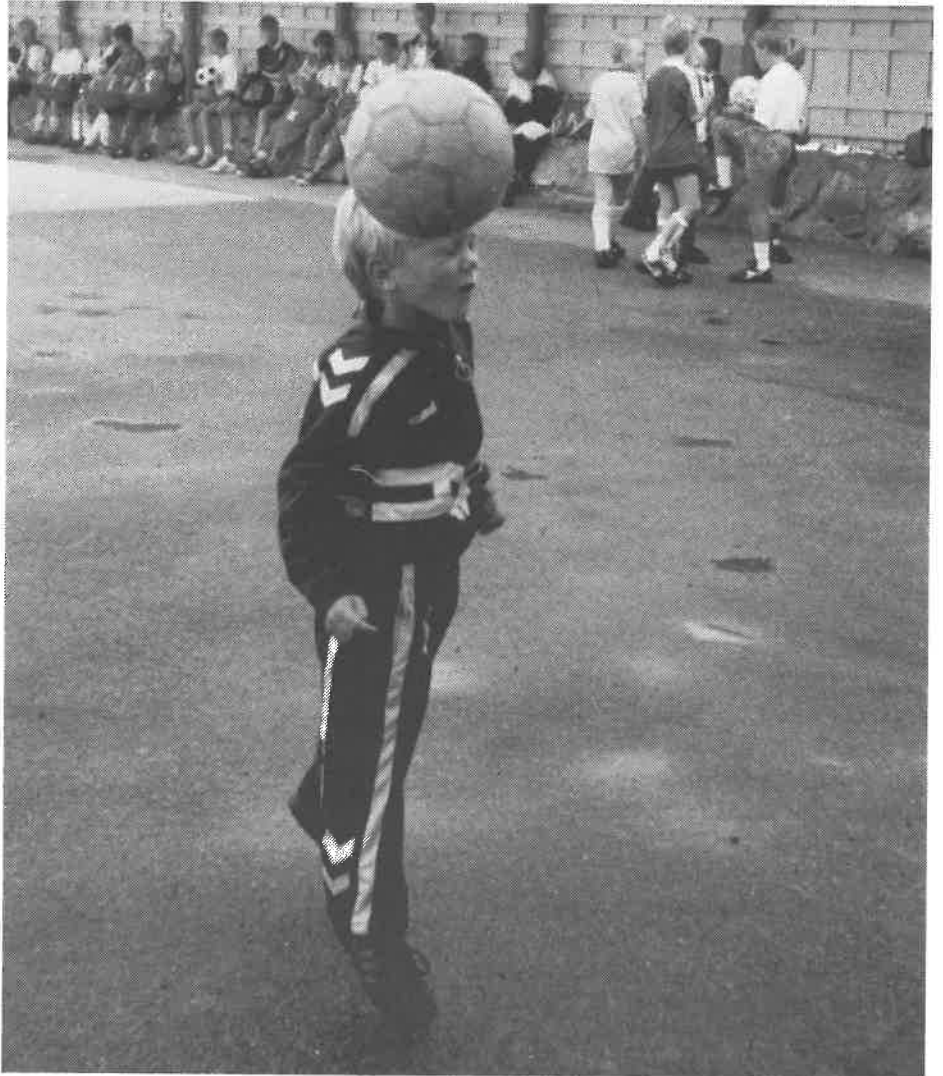
Det var 12 områder som det er verd å trene på og ha øvelser i. Disse var innendørs-trening, generelle teknikker og vendinger, mottak av ball og nedtak av ball, finter og driblinger, hodespill, skudd, teknisk blanda drops, spillergrupper/fotballtennis med ett, maks to tilslag, pasningsspill, videostudier av fotballspill, veggspill – overlapping – ballovertakelse, samt keeperspill.

Dagprogrammene startet gjerne klokken 09.30, hvor første økt løp over to timer. Deretter lunsj i Starthallen med sunt lunsj-bord for de unge. Etterfulgt av litt hvile, tok det en time. Deretter fra 12.30 til 13.45 annen økt. Dagens tredje økt startet noe etterpå og varte fram til klokken 15.00.

Vi kan ikke slutte uten å fortelle at fotballskolen i 1992 foregikk i Starthallen og på Stadions treningsfelt og kunstgressbane inntil avslutningen som var i Marvika. Da var det heiende foreldre på sidelinjen, som det skal være når det yngste er i aksjon.

Og, at det ved avslutningen var pølser og brus og diplomer, ja, det hører naturligvis med til fotballskolen.

Veld blåst Brede – velorganisert og vel gjennomført.

En av de yngste deltakerne er utålmodig før Brede åpner den daglige kjøreplanen i skolegården. – Pappa, i går lærte vi mer om de å nikke!

Hele fotballskolen samlet foran Brede for å få dagens instruksjoner. Megafonen hjalp til med å få den nødvendige ro.

Hva skrev pressen om Start?

Sorger og gleder vandrer tilhobe – heter det, og det gjelder svært ofte i fotball. "Bronselaget" Start har mer enn innfridd nøkterne forventninger i høst og var sogar med helt i toppen til "seriefinalen" 19 september da RBK sa farvel i kampen om gullet.

Vi har da klippet en del presse-glimt som vitner om "gode" og "dårlige" fotball-dager i høst, alt fra glafotball til sjokktap (mot Mjøndalen). :

Topp underholdning!

Start - LSK (2-2). Topp underholdning av landets to mest målkåte lag. Kampen hadde det aller meste. Dramatikk, flotte detaljer og fire mål. Og Erik Mykland. Kunne like gjerne ha endt 4-4. "Myggens" broderier var alene nok til å sette de drøye ti tusen på tribunen i festhumør. Uavgjort – greit etter spill og sjanser. Likevel er det ikka tvil om at LSK var mest fornøyd etter 90 minutter. Det er ikke mange lag som reiser fra Kristiansand med poeng i bagasjen.

Dagbladet

Gla'fotball

Publikumsrekord på Kristiansand stadion, og folk ventet seg en fotballfest. Men noen stor fest ble det aldri. Bare nesten. Gla'fotballen kom i rykk og napp, men den tok aldri helt av. Det er vanskelig å levere slikt på bestilling. LSK var oppe i ledelse to ganger og var også nærmest seieren. Start hadde forsvarsproblemer og kunne blitt straffet hardere for det. Men sørlendingene ble aldri feige. Viljen til å sende folk framover var der hele tiden, og slik sett var det uavgjorte resultatet en grei fordeling.

VG

Nedsabling 0-6!

Rosenborg-Start 6-0. Rosenborg kan ta ferie på toppen av tabellen, etter å ha laget plukkfisk av makrellen fra Kristiansand. Toppoppgjøret på Lerkendal resulterte i årsbeste av RBK, årets flotteste scoring av Bent Skammelsrud og årets høyeste snitt-karakter på Dagbladets spillebørs.

Dagbladet

RBK's beste

I Rosenborg garderobe lyste ansiktene. Alle var mer enn klar over at de hadde vært med på noe stort. – Rosenborg har aldri spilt bedre, sa RBK-formann Eldar Hansen. Han har vært med på alt i Rosenborg de siste 30 årene.

Fæ'vennen

Seier i Sogndal

Start-spillerne jublet hemningsløst etter 2-1-seieren over Sogndal på Fosshaugane. For første gang på fem forsøk vant sørlendingene i fruktbygda ved Sognefjorden.

Det fanatiske hjemmepublikummet satte gravensteinseplene i halsen da Morten Pettersen skrudde inn seiersmålet tre minutter før slutt.

Fæ'vennen

Full pott i Bergen

Start spilte ikke festfotball i Bergen, men laget vant med den største selvfølgelighet. Det var så enkelt, liksom. Et Brann-lag helt blottet for selvtillit og ryggrad, ble aldri noen skikkelig match. Og Start sender varme tanker til Brann-trener Kalle Bjørklund, som i går plasserte Sten Glenn Håberg på tribunen.

Fæ'vennen

Viktig seier

Brann gikk offensivt ut for å ta tre poeng, men måtte finne seg i å bli totalt utspilt av Start i 1. omgang. Sørlendingene spilte ballen i mange trekk mot Brann-målet, men klarte ikke å skape så mange sjansene. Frank Strandli tok imidlertid vel vare på den mulighet han fikk og ga Start 1-0 ledelse. Brann overtok mye av spillet etter pause, men var ikke gode nok foran Start-målet, der Frode Olsen var sikker og god. For Start var seieren viktig for å beholde kontakten med tetlagene Rosenborg og Lillestrøm.

VG

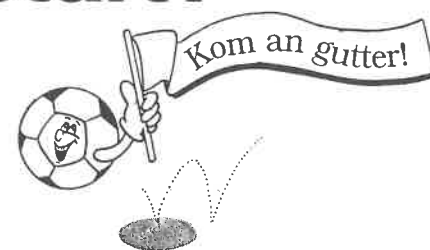
2-1 seier mot Lyn

En svært jevnspilt kamp, der sørlendingene vant fordi laget gikk mer direkte på målet enn hva Lyn gjorde, fordi Frank Strandli har gjenfunnet selvtilliten foran mål, og fordi keeper Frode Olsen presterte tre praktredninger på klare Lyn sjanser. Noen stor forballkamp ble det aldri på en sleip Ullevaalmatte, men en halvskadd Tom Sundby fikk vist at han likevel holder en standard som få andre har her til lands, men teknikk, pressisjon og overblikk. Lyn-forsvaret led under savnet av Bård Bjerke-land. Me d ham på plass kunne kampen fod ha endt annerledes.

VG

Tap mot Kongsvinger 0-1!

Start fosset ut i 110 og raidet opp sjanser. De trillet ball i hatt med et overrumplet

KIL-lag, men mål ble det ikke ut av det. En kombinasjon av uflaks og udyktighet må ta skylden for det. Start beholdt et spillemessig overtak kampen ut, selv om kvaliteten falt en del. KIL-spillerne jobbet iherdig for å holde liv i matchen. Det klarte de, samtidig som Start fortsatte å misbruke sjanser. Hjemmelaget hadde fortjent peng i denne kampen, men KIL rir på en medgangsbølge og tok sin sjette strake serie-seier.

VG

Seier i Molde

Pang! 40 sekunder på overtid smalt skud-det fra venstrebeinet til Frand Strandli. Via Molde-keeperen rullet ballen over streken og førte Start opp på andre plass i eliteserien. Etter fortjente 1-0 over Molde er det klart for en thriller i beste Hitchcock-stil lørdag. Da kommer nemlig serieleder Rosenborg til Kristiansand!

Fæ'vennen

Sjokk-tap mot Mjøndalen

Mjøndalen spiller med stor innsats og slår hvem som helst i eliteserien med den oppskriften. De hadde lite spillemessig overtak i 1. omgang mot Start. Men etter at Hesjedal hadde satt inn straffen, ga de alt initiativ til Start. Med syv mann i forsvar og en glimrende Friise i mål berget de serien og håpet om et videre liv i eliteserien. Start er ute av gullkampen. Det kan de takke seg selv for. Strandli burde ha nok kvaliteter til å score på så mange store sjanser som han fikk på Nedre Eiker.

VG

"Seriefinalen" 19 sept: RBK vant 4-0!

Det lå litt i lufta før kampen. Rosenborg-gutta kom til stadion med skarpe bestemte og skjerpede blikk. Dette var åpenbart ingen vanlig seriekamp. Det handlet litt om spillernes sportslige troverdighet også. Ydmykelsen i Moskva hadde satt Rosenborg på prøve.

På åtte minutter var det i praksis over. Da flatsidet Totto Dahlhum ballen praktfullt i mål og gullrivalen Start lå allerede under med 0-2. Rosenborg hadde rukket å vise hva vi egentlig visste alle sammen: Det er Norges beste fotballag. Hverken mer eller mindre.

VG

Gamlegutta klarte det igjen

Det var fem puljevinnere som gikk til sluttspillet i kretsmesterskapet for old boys i år. Lagene var Start, Jerv, Trauma, Sødal og Kvinesdal. Våre gamlegutter er alltid bekymret når Kvinesdal er med.

Denne gangen ble sluttspillet arrangert med flest kamper for Start. Vi skulle først spille borte mot Sødal. Det gikk greit og seier 2-0.

Deretter kom semifinalene. Start borte mot Kvinesdal (bekymring) og Trauma hjemme mot Jerv. Den ene semifinalen gikk greit. Jerv møtte ikke opp og Trauma gikk til finalen.

I Kvinesdal tirsdag den 13. var vårt lag i storform. Mens Matta satt i London og forberedte seg til landslagets 1-1 kamp, spilte de hjemmeværende oldboyser en overbevisende kamp i Kvinesdal. De beviste til fulle at høstformen var til stede. Kondisjonen kommer jo først om høsten for dette laget vårt. Trening og taktikk er lagt opp med henblikk på høstformen.

Så var det finale mot Trauma fredag 16. på kunstgressbanen på Stadion. Reidar satt i Starthallen og messet en time på formiddagen om hvor enkelt dette skulle bli (leveringen av pukklasset ble forsinket på grunn av "tom for diesel"). Vi som var tilhørere har vært utsatt for liknende musikk tidligere og tok det med den største ro.

Til fakta: Våre oldboys-gutter som har hentet mye heder i sine yngre dager klare det enda en gang.

Resultatet ble Start 5 Trauma 2

Etter første omgang stod det 2-1. Det var ikke det helt store i protokollen, men det var sterkt overtak. I løpet av annen omgang økte vi jevnt og sikkert til sluttresultatet 5-2

Man spør alltid: hvem var det som hadde målene?

Matta hadde to, Stein Thunberg hadde ett, Kårigstad scoret det fjerde og Reidar fikk æren av å avslutte sesongen med å straffe. Pang, pang, det femte lå i nota.

Vi gratulerer gamlegutta nok en gang. Det er tindrende klart at vi har Norges beste oldboys-lag. Det er bare den lille haken ved det at våre spillere ikke alltid er tilstede samtidig, og det er ikke alltid at fotball har førsteprioritet hos alle sammen samtidig.

For en filosof er det herlig å kjenne at livet er fullt av spennende opplevelser, men at ikke alt dreier seg om fotball.

Ryktet sier at det etter kampen i Starthallen var fire kasser brus på deling. Ja, ja, vi kommer oss.

Svenn

Svein Mathisen har ikke glemt gamle kunster og panget inn to av målene i 5-2 seieren over Trauma da oldboysgutta tok hjem kretsmesterskapet.

4. plass i NM

Start ble tilslutt nummer fire da Skeid arrangerte uoffisielt NM for guttelag samme helg som cupfinalene ble spilt.

Etter innreise til Oslo fredag kveld, møtte Start Bergenslaget Loddefjord i den første kampen lørdag. 1-1 stod det ved full tid etter at Jon Egil Enger scoret Starts mål. Med uavgjort også etter ekstraomganger, vant Bergenslaget tilslutt 3-2 på straffesparkkonkurranse.

Forholdene i Oslo var langt fra ideelle, ettersom kampene gikk på svært våte og leirete baner. To ganger opplevde Start-spillerne å skyte ballen mot et åpent Loddefjord-mål, bare for spisesene å erfare at ballen begge ganger stoppet opp i gjørmebadet rett før målstreken!

Denne harde kampen medførte at det ble en kort pause innen kamp nummer to ble spilt, en kamp hvor Start tilslutt tapte med 0-3 for Ski, i et oppgjør som også avgjorde hvem som fikk bronsemedaljene.

Starst lagleder Egil Enger er likevel

fornøyd med sesongen, hvor Start vant sin serie, pluss at man tok hjem kretsmesterskapet etter 2-0 over Jerv på Levermyr og 3-0 på Kunstgressbanen på Stadion.

Han takket sponsorene Rimi, Leif Strømme Reklame A/S, UNI Storebrand og Drilltech A/S for god støtte gjennom hele sesongen, en støtte som har medført at Start har fått anledning til å matche spillerne i større turneringer.

– Uten støtten hadde vi ikke vært med på en slik måte som vi har vært, slår Enger fast.

O.I.E.

Nye landslagsspillere i Start

At Start er representert med Erik Mykland og Frank Strandli på A-landslaget i fotball, er vel kjent. Derimot er det kanskje få som er klar over at Start har et kobbelt av unge spillere som i sesongen som nå er over, har spilt med flagget på brystet.

Den siste som var i aksjon, var Steinar Pedersen, som var med på å spille uavgjort mot Tyskland i den avgjørende kvaliken foran junior-EM. Utgangspunktet foran kampen var at Norge måtte vinne med to mål, noe som betyr at med uavgjort er Norge slått ut.

På det norske U-17-landslaget har altså Steinar Pedersen fått sin sjanse. Han har i sesongen som nå ligger bak oss, vært mer eller mindre fast inventar på Start 2-laget i 2. divisjon.

I tillegg til Steinar, har også Espen Daland og Odd Arild Skonhoft representert Norge denne sesongen, noe som bare viser at etterveksten i Start er meget god.

Begge har vært med på juniorlandslaget og kampene i forbindelse med kvaliken til junior-VM.

Men Steinar (17 år), Espen (18 år) og Odd Arild (19 år) er ikke de eneste stortalentene som nå er på vei opp og fram. Gjengen med spillere på 17, 18 og 19 år, er noe av det beste Start har hatt på år og dag. Antall kamper har vært utrolig mange denne sesongen for samtlige. Det har gått i ett med juniorrekruiterkamper, pluss kamper på juniorelite og Start-2. Dette har guttene klart takket være en enorm treningsinnsats i forkant av sesongen.

At det spirer og gror i Start er ikke noe nytt.

I 1991-sesongen var Start representert med en rekke spillere på diverse landslag. Pål Lydersen og Tore Andre Dahlum spilte på A-landslaget. Frank Strandli, Erik Mykland, Morten Pettersen og Tommy Svindal Larsen var blant annet med da Norge U satte Italia til veggs med hele 6-0. Utover disse kan også Frank Skaardal se tilbake på kamper med det norske flagget på brystet.

Frode Olsen og Espen Skistad har også vært innkalt til treningssamlinger med landslagsgjengen.

Claus Eftevaag er en av landslagsveteranene, med et uttall av kamper på de aldersbestemte landslagene. Claus har fortsatt fremgangen, og kan være aktuell for Egil "Drillo" Olsen dersom utviklingen fortsetter.

I skrivende stund er det klart at Per Egil Swift melder overgang fra Eik, Tønsberg, Per Egil som har vært fast mann på det norske U-landslaget i sesongen som nett-

Erik Ruthford Pedersen kan glede seg over at etterveksten i Start er meget god for øyeblikket. Pedersen som denne sesongen har hatt ansvaret for Start 2 har hatt tre av spillerene engasjert i landslagsspill for Norge: Odd Arild Skonhoft, Steinar Pedersen og Espen Daland.

opp er avsluttet.

Joda, det er betryggende med henblikk på fremtiden.

Aktiviteten i junioravdelingen er som sagt meget stor.

Start har i dag 30 trenere totalt som er engasjert nedover i systemet. For å gi et så godt utbytte som mulig disse, har Start i sesongen som gikk vært med i en rekke turneringer, både her til lands og i utlandet, hvor suksessene har vært mange.

Junioravdelingens formann Kjell Årikstad kan fortelle at man i Start nå jobber med å få knyttet til seg en trener-

koordinator, som skal være den trenerkapasiteten som kan trekke de store linjene og samtidig bistå trenerne med råd og vink.

– I tillegg har Trond Pedersen, Stein Thunberg og Svein Mathisen sagt ja til å drive et eget opplegg med spesialtrening overfor våre mange talenter, som det sentrale, sier Årikstad.

Han legger til at junioravdelingen i sesongen som gikk hadde et budsjett på 600.000 kroner, hvor man tilslutt kom ut i null.

O.I.E.

Noen går – noen kommer

Frank Strandli t.v. er på vei til Leeds dersom arbeidstillatelse og andre formalliteter går i orden. Frank har tegnet en 4 års kontrakt. Tommy Svindal Larsen kommer tilbake til Start – og er forventet å bli en vesentlig forsterkning i "stall '93".

Vi gratulerer

Rolf Berkvist som fylte 75 år den 6. september. Rolf spilte fotball i yngre dager og var senere trener og oppmann for B-laget, samt medlem av UK i flere år. Rolf har også vært kasserer i hovedstyret og medlem av festkomitéen.

Dagfinn Vestaby som fylte 60 år den 9. september. Dagfinn gikk gradene i junioravdelingen før han debuterte på A-laget i 1950-årene. Han spilte i alt 135 A-kamper før han la støvlene på hyllen. Dagfinn har også sittet et år som viseformann i klubben.

Helge Fredly som fylte 50 år den 14. september.

Birger Topstad som fylte 60 år den 31. oktober. Birger spilte fotball i yngre år og har ellers vært viseformann, kasserer, sekretær, styremedlem og trener i junioravdelingen i flere år. Han var også medarbeider i Starteren i noen år, og har sittet som ordfører og medlem av seniorrådet i en periode.

Gratulerer Bjønsaas!

Start har fått en ny landslagskandidat i høst i Helge Bjønsaas (24) som har spilt seg stort opp som sikker forsvarsskanse. Han drar sammen med Erik Mykland og Strandli på drømmetur med landslaget til Fjerne Østen i høst.

Nytt kjøkken i Starthallen

Det som ikke mange utenom dameavdelingen har observert, er at kjøkkenet i Starthallen har vært i en bedrøvelig forfatning i lang tid. Kjøkkenet har delt skjebne med mange andre områder i hallen, vårt vedlikeholdsbudsjett har ikke vært noe å skrive i Starteren om. Det har vært en negativ salderingspost i lang tid.

Så skjedde det noe. Det ble vedtatt å fornye kjøkkenet. Vi som foreslo at reparasjoner var et alternativ, vi fikk et overbærende blikk og slett ingen motargumentasjon. Nå skulle fornyelsen

ikke prates bort.

Den 12. oktober begynte rivingen av det gamle kjøkkenet. Noen av skuffene hang sammen inntil de kom ut på galleriet med innhold. Andre skuffer fikk sin siste ferd ved hjelp av tape.

Så stod vi der med "bare" vegger i alle regnbuens farger, med skruehull hele veggen rundt. Det så ikke godt ut.

Da fikk Kai og Odd på seg hvite kjeledresser merket Data 1990, og de gikk i gang. Det ble sparklet. Det så ikke bra ut i første omgang. Det ble malt tak. Det ble bra.

I skrivende stund er kjøkkenet nesten på plass. Den nye innredningen er moderne. Dette gir en verdifull opprustning av Starthallen. Det er egentlig godt å bruke penger til noe som gir verdiøkning.

Vårt største håp er at våre uttrettelige damer som igjen i 1992-sesongen har gjort en topp innsats uten ett grin, men tvert i mot med et smil, kan finne ny giv i Starthallen. Det at vi tar vare på "huset" er til glede både i hverdag og fest.

Svenn

Start 1000 – Starts hjelpende hånd

Foto: Arild Jakobsen

Start 1000 gjør en fantastisk jobb for Start. Vi takker så mye for sjekken som Jan Erik Hagen overrakte under den siste hjemmekampen i år.

Det er noen aktiviteter som er meget vellykkede i Start. Vi har en organisasjon som heter Start 1000. Jeg har lenge forsøkt å forstå systemet. Konklusjonen jeg har kommet til er at det ikke er noe system!

De som er involvert i Start 1000 setter bare i gang det ene tiltaket etter det andre.

Vi er ikke sikre på at alle tiltak gir de store nettoer, men de guttene som står i spissen for Start 1000 har en innsatsvilje og en ånd som beroliger meg med hensyn til Starts fremtid.

Vi har på annet sted i Starteren påpekt at vi har et slitasjeproblem blant våre eldre

trofaste slitere. Og de får vår anerkjennelse.

Vi er bekymret for fremtiden. Men, så dukker det opp noe som har blitt kalt Start 1000. De er vel også dugnadspersoner i Start tror jeg, eller er det noen som i den gamle garde tviler på at "etterveksten" ikke er der. Hvis jeg husker rett, kom det en sjekk på 150.000 kroner på bordet under Ham.Kam-kampen.

Jeg maner oss gamle litt til ettertanke. Kanskje dugnadsånden er der fremdeles. Kanskje de unge som har en Start-hobby ikke er så forskjellige fra det vi var den gang vi var unge.

Det er en ting med deltakerne i Start 1000 som facinerer meg. De er positive. Det er aldri surmuling eller grin. Start 1000 har vel også gått på et par prosjekter som ikke gav de store odds. Filosofien fra Start 1000 må gjennomsyre oss. La oss ikke dvele ved de tapte slag. La oss se på morgendagens muligheter. La dette være en tankekorleksjon både for Idrettsklubben Start, Start A/S og Start 1000.

Svenn

En god del av gjengen som utgjør Start 1000, støtteforeningen med stor S. (Arkivfoto).

Strandli på det nærmeste klar for Leeds United

Av Odd Ivar Eldsaa

Frank Strandli fortsetter sin fotballkarriere for Leeds United dersom ikke noe uforutsett skulle inntreffe.

Det har lenge vært kjent at Frank selv ønsket å fortsette karrieren hos siste sesongs engelske ligamestre.

Frank har forhandlet separat med Leeds og blitt enig om sine betingelser.

Etter Norges gode kamp mot England på Wembley, gjennomførte Start og Leeds forhandlingene som munnet ut i en avtale mellom klubbene, som for Franks del resulterte i en fireårs avtale med Leeds.

Priser og betingelser blir foreløpig holdt fortrolige inntil videre. Men styret i Start presiserer at man kommer tilbake til alle aktuelle tall i forbindelse med fremleggelsen av regnskapet på kommende årsmøte.

Selv om Start, Leeds og Frank har blitt enige seg imellom, er ikke avtalen i skrivende stund (medio oktober) spikret ett hundre prosent.

Frank er avhengig av at myndighetene i England innvilger ham en arbeidstillatelse. I følge den engelske spillerforeningen skulle det ikke være noen avgjørende momenter som taler for at en slik tillatelse ikke blir gitt.

Når og om arbeidstillatelsen blir gitt, er også av betydning for de siste samtalene som skal finne sted mellom Start og Leeds. Alle detaljer er således ikke fastsatt og en ny "praterunde" mellom klubbene gjenstår derfor.

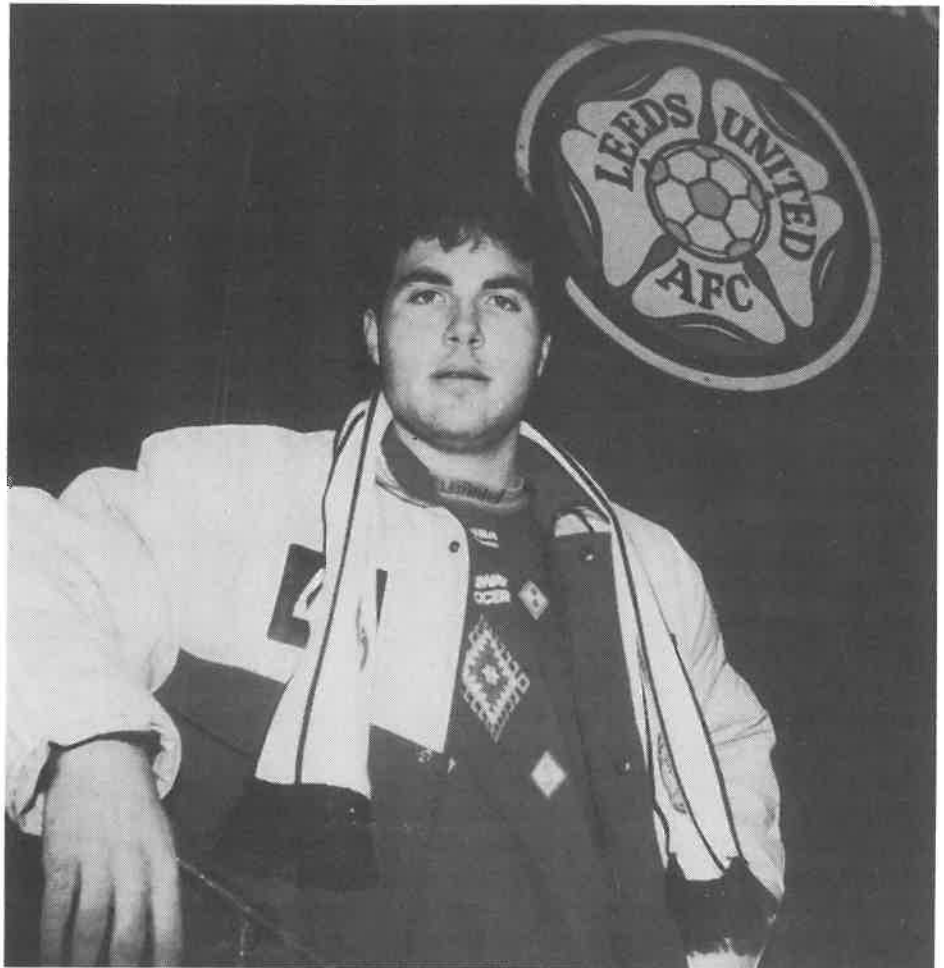
Salget av Strandli er det beste beviset Start kan få på at man driver et riktig talentutviklingsarbeid.

I fjor ble Pål Lydersen solgt til Arsenal, mens Totto Dahlum gikk til Rosenborg, begge to typer som utviklet seg til å bli toppspillere med internasjonal legning her i Kristiansand. Nå følger altså Strandli etter. Men Start står ikke ribbet tilbake. Etterveksten er meget god, noe andre artikler i denne utgaven av Starteren dokumenterer.

Sine unge år til tross, har utenlandske klubber vært oppmerksomme på Frank en god stund allerede.

En god målskytter, som er sterk og meget hurtig, samt dyktig i hodespillet, er alltid etterspurt.

At Frank har internasjonale kvaliteter,

Frank Strandli fortsetter sin karriere i Leeds United, selv om ikke alle detaljer ennå er spikret ett hundre prosent. Blant annet er Frank avhengig av å få arbeidstillatelse, men det skal etter sigende ikke være noe problem. Vi i Starteren ønsker ihvertfall Strandli lykke til i England.

viser hans spill og scoringer for det norske U-landslaget, senest da Norge så overbevisende slo England 2-0 i Peterborough, og hvor Frank noterte seg for ett av målene.

Neste stoppested for Strandli er altså Leeds United. Og med tanke på Pål Lydersens situasjon i Arsenal, er det å håpe at Frank kommer fortere i aksjon i sin nye klubb enn det som har vært tilfelle med Pål.

Men det skal bli tøft å hevde seg.

Leeds vant ligamesterskapet i mai og har etter at Howard Wilkinson overtok som manager i oktober 1988 etablert seg som et av de store lagene i England, etter flere sesonger i den nestbeste rekken.

Kampen om plassene i angrepet hos Leeds er hard.

Lee Chapman er rekkelederen på Elland Road, en 32-åring som til tross for alle spådommer fortsatt holder koken, noe han forøvrig gjør meget bra. Med dette som bakgrunn mener engelske fotball-

kommentatorer at Strandli er handlet inn som en langsiktig erstatting for "Chappy".

Sist sesong noterte Chapman seg for 20 nettkjenninger og har fortsatt denne sesongen der han slapp i 91/92.

Eric Cantona har nå etablert seg som Chapmans makker. Den franske landslags-spilleren er i skrivende stund lagets toppscorer sålangt denne sesongen.

I år som i fjor har Rodney Wallace blitt benyttet som angriper, alt etter behov.

I kulissene venter Carl Shutt, en 31-åring som rett som det er kommer inn som reserve og noterer seg for avgjørende scoringer, slik tilfellet var da Leeds for noen få uker siden slo Stuttgart 2-1 i den tredje-kampen i e-cupen som måtte spilles mellom disse to klubbene etter at Stuttgart hadde brukt for mange utlendinger i den andre kampen på Elland Road.

C

LavÅt Øystein
Kaarrevikbapuen E
4637 KRISTIANDUND

Morgendagens menn gjør det godt

Starte guttelag spilt seg fram til finalen i Norway Cup, hvor det ble tap 0-1 for brasilianske Pequeninos Do. Jocky. De som utgjorde Starte lag er bak fra venstre: Øystein Olsen (trener), Ronny Aateigen Andersen, Jon-Egil Enger, Odd Arne Hagen, Tor Erik Kaalaas, Knut Henry Haraldsen, Morten Enger, Jan Ove Jacobsen, Roger Simonsen, Dan Sørensen (trener) og Egil Enger (hovedleder). Foran fra venstre: Trond Sagen, Tommy Kristensen, Svann Pedersen, Christian Fretland, Geir Åge Olsen, Henrik Jørgensen, Frank Ahmed og Christian Jørgensen.

Av Odd Ivar Eidsaa

Ingen Start-tilhenger trenger å frykte for etterveksten. Det spirer og gror svært godt bak i rekkene.

Gutte A-laget kan se tilbake på en enorm sesong, med finalespill i Norway Cup som den store rosinen i pølsen.

Og de som tror at guttene tar lett på sin idrett, må tro om igjen.

– Enkelte av spillerne har spilt nærmere 80 kamper denne sesongen. Det gjelder dem som har spilt både på guttelag og juniorrekruittlaget. Enkelte har også hatt tilbud om å delta på trening og kamper sammen med juniorelittelaget, og når i alt åtte av våre spillere også har vært med på kretslaget, sier det seg selv at fotballen tar mye av tiden, sier Egil Enger som har

ansvaret for gutte A-laget i Start.

– Belastningen blir stor for unge gutter som er midt i den perioden hvor de vokser som mest. Ikke rart at belastningsskader oppstår. I tillegg går de på skole, og det er ikke alltid like lett å kombinere fotballen med skolen. Men det går fordi guttene trives med fotballen. Likevel er det et tankekors når spillerne etterlyser vanlige treningsrunder i stedet for kamper, legger Enger til.

I serien gikk guttene ubeseiret gjennom sesongen. Laget ble også kretsmeistere.

Guttene spilte ni kamper på fem dager før finalen på Bislett. På vei til finalen hvor brasilianske Pequeninos Do. Jocky var motstander, slo Start ut så gode norske lag som Moss og Skjetten.

Pequeninos ble brasilianske mestre se-

songen forut, noe som gjorde at de ble med i det søramerikanske mesterskapet, vor Pequeninos kom til finalen, hvor det ble tap 0-1.

– Jeg ble imponert over spillernes innstilling. De ville gjøre det bra og klarte det også.

– Start gjorde det bra mot brasilianske spillere selvom det tilslutt ble seier til brassene med 1-0, sier Enger.

Kommende sesong går 13 av de som i år har utgjort gutte A videre til juniorlagene.

– Og det er egentlig misvisende å kalle et lag gutte A og gutte B. De som har spilt gutte A-kamper har vært eldst, mens de som har vært førsteårs guttespillere har utgjort B-laget. Det ligger derfor ingen nedvurdering av disse, sier Egil Enger.